

YANILTICI BİLGİYİ YAYMA SUÇU (TCK 217/A)

DEMOKRASİ İLKESİNE GÖRE DEĞERLENDİRME

TCK 217/A maddesinin incelenmesine, demokrasi ilkesine açıklık getirmekle başlamak, doğru ve yararlı olur. Bu maddeyi demokrasi bütünlüğü içindeki yerine koyarak incelemek, anlamaya çalışmak bizi doğru sonuçlara ulaştırır.

Demokrasi nedir?

Demokrasinin açık ve sade bir tanımı vardır. Demokrasi demek hukuk devleti demektir. Ancak hukuk devletiyle kanun devletini birbirinden çok iyi ayırmak gerekir. Kanun devleti kanunları ferman haline getiren bir kişinin iradesine veya bir grubun iradesine teslim eden bir anlayıştır. Demokrasi adil, hukuk bilimine göre hazırlanmış, kanunlarla inşa edilebilir. Bu yolun dışında başka bir yol yoktur.

Ülkemizde ve birçok ülkede demokrasi ile kafalar karıştırılmakta ve demokrasi diye emperyalizmin çıkarları bilinçlere doldurulmaktadır. Bu tuzak özellikle gelişmekte olan ülkelere kurulmaktadır. Sömürüyü ve emperyalizmi unutan, yok sayan bir demokrasi anlayışı, demokrasi değil demokrasi renklerine boyanmış korkunç bir tuzaktır.

İletişim araçları kapitalizmin mülkiyetinde ve denetimindedir. Demokrasi bugün, ekranları ve gazete köşelerini işgal etmiş sermaye çevrelerinin sözcülerinin gerçeği gizleyen açıklamalarıyla topluma aktarılmaktadır. Onun için de demokrasi bir türlü açık ve anlaşılır olamıyor. Gelişemiyor. Çünkü gerçek demokrasi emperyalizmi tarihten siler. Bu da kapitalizmin sonu olur. Bu nedenle kapitalizmin sunduğu demokrasinin gerçek demokrasi ile bir ilgisi yoktur.

Demokrasi bütün hukuku kapsadığı gibi ahlakı da kapsar. Yaşam tarzlarımız da kapsar. Küçük bir şirketten, küçük bir dernekten devlete kadar yönetimin demokrasi temelinde uygulanması gerekir. Demokrasi yani hukuk devleti, devletin ve toplumun kendi kendini hukukla yönetmesidir.

Demokrasiyi doğru kavrayamazsak TCK 217/A maddesini hukuk düzeni bütünlüğü içerisinde yerine koyup doğru anlayamayız.

Demokrasiyi oluşturan ve yapılandıran kavramların doğru tanımlanması gerekir.

Demokrasiyi oluşturan 3 temel ilke (kavram) vardır:

Birincisi ekonomide demokrasi,
İkincisi siyasette demokrasi,
Üçüncüsü de iletişimde demokrasidir.

Bu üç kavram, bir bütün olarak olgularla bütünleştirilmeli, gerçekler temelinde doğru anlaşılmalıdır. Demokrasi doğru anlaşılırsa bütün insanlık için bir kurtuluş pusulası olur.

Ekonomide demokrasi

Daha çok üretim ve daha adil paylaşım demektir. Egemen sınıfın sömürsünü engeller. Emegın payını, hakkını alması için gerekli ekonomik düzeni kurar.

Üreticinin hakları korunur. Üretimin örgütlenmesi ve üreticinin daha çok üretebilmesinin koşullarını yaratmak da demokrasinin gereği devletin görevidir.

Tüketicinin sömürülmesini ayıplı malların satışını engeller. Kapitalizmin sömürsüne karşı önlemler alır. Tüketicinin hakkını koruyacak güçte tüketici

örgütlenmeleri için önlemler alınır. Bu gün tüketicinin haklarını korumak için gerekli ve yeterli örgütlenmeler yoktur. Ekonomide demokrasi olmadığı için demokrasi de ne acı ki ülkemizde biçimsel olarak vardır. İçi boşaltılmış bir demokrasi ile karşı karşıyayız. Sendikal haklar, emeğin örgütlenme özgürlüğü, bütün bunlar uygulanmaya, gerçek boyutları ile uygulanmaya başladığı andan itibaren, demokrasi de kök atıp filiz vermeye başlar.

Devlet ve siyasette demokrasi

Siyasal partiler demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır. Anayasada böyle yazıyor. Ne yazık ki siyasi partilerin işleyişinde demokrasi yoktur. Aslında siyasi partiler lider artı kalabalıktan ibarettir. Hiçbir partinin programlarında yazılı vaatlerini yerine getirebilecek bir bilimsel kurul veya kadro yoktur. Aslında siyasi partilerin soyut söylemlerinin dışında bir çözüm önerisi de getirmemişlerdir. Sonuç olarak açık ve kesin durum şudur siyasi partiler kuruluş nedenlerini varoluş nedenlerini tamamen unutmuşlardır. Siyasi partiler, kişisel iradelerle yönetilmektedir.

Aslında siyasi partiler makam avlama aracı olmuştur. Zenginleşme aracı olmuştur. Bilgi ve üretkenlik temelinde, bilim temelinde ne yazık ki hiçbir somut projeleri yoktur. Siyaset çok ciddi boyutlarda yozlaşmıştır. Toplum yozlaştıran ve kirleten güç de siyaset kurumudur. Bu siyasi yapıdan da demokrasi halka hizmet beklenemez.

İletişimde demokrasi

İletişimde demokrasi, basın hukukunu da kapsayan geniş bir kavramdır. Kavramlar gerçeği açıklayan ve tanımlayan kelimeler ve kelime gruplarıdır. Kavram gerçekten kopuksa gerçek temelinde ifade edilmemişse o kavram insan bilincine kurulmuş yalan ve tuzaktır.

Basın hukuku 5187 sayılı Kanunun uygulanmasına, yorumlanmasına anlaşılmasına, açıklık getiren bütün hukuk kurallarını, bilimsel ve yargısal içtihatları

kapsar. Basın hukuku bu hukuku oluşturan kurallarla bir bütündür. Basın hukuku iletişimde demokrasinin temel unsurunu oluşturur.

Eğer iletişimde demokrasi yoksa, o ülkede demokrasiden söz edemeyiz. Olgu çok açıktır. Demokrasi ülkede çökmüştür. Laf cambazlığı ile demokrasi harabesinin üstü örtülemez.

Demokrasi konusunda aslında tam bir kafa karışıklığı vardır. Demokrasinin gerçek anlamı toplumdan saklanmaktadır. Demokrasi konusundaki bu kafa karışıklığı ve yozlaşma toplumu kirlenmeye, yönüzlüğe ve çürüyüşe sürüklemiştir.

TCK'NIN 217/A MADDESİNİN AMACI

“Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” mecliste kabul edildi. Teklifinin 29. maddesi ile “Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” başlığı altında TCK'nın 217/A maddesine yeni bir suç eklenmiştir.

Kanun Teklifinin 29. maddesi ile Türk Ceza Kanunu'na “Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” başlığı altında; “(1) Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı gerçeğe aykırı bilgiyle, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Suçun, failin gerçek kimliğini gizlemek suretiyle veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkraya göre verilen ceza yarı oranında artırılır.”

Bu maddenin amacını açıklayabilmek için öncelikle “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin ” bütün maddelerinin ortak amaç ve kapsamının ne olduğunu açıklığa kavuşturmak gerekir. Çünkü kanun teklifinin 29. maddesinin yani Ceza Kanununda değişiklik yapan maddenin amacı da

bu ortak amacın bir parçasıdır. Kanun teklifinin ortak amacını belirleyen en önemli değişiklik de teklifin 29. maddesidir. “Halka yanıltıcı bilgiyi alenen yayma” başlığı altında 217/A maddesinde tanımlanan bu yeni suçü önlemek kanun teklifinin de amacıdır.

TCK’nın 217. maddesinde yanıltıcı veya gerçeğe aykırı bilginin ne olduğu açıklanmamıştır. Gerçeğe aykırı bilginin nasıl tespit edileceğine ilişkin tespitin nasıl yapılacağına dair bir ölçü ve ilke maddeye konmamıştır. “Öngörülebilirliğin ve bilinirliğin” eksik bırakıldığı anlaşılmaktadır.

Madde hem amacı, hem de kapsamı düzenlemektedir. Bu madde de kanun koyucu yukarıda belirtildiği gibi amaç ve kapsamı bir bütün olarak ele almıştır. Kanun teklifinin amacı yanıltıcı bilgiyi topluma açıkça yaymayı yasaklamaktır.

TCK’nın 217/A maddesinin incelenmesi

Suç, TCK 217 maddesine 217/A fıkrası olarak eklenerek düzenlenmiştir. Kamu barışına karşı suçlar bölümünde yer almıştır. Suçun mağduru kamudur. 217/A maddesi ile korunan hukuki yarar kamu barışdır.

Madde metninde gerçeğe aykırı bir bilginin kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayılması suçun eylem unsurunu oluşturmaktadır.

Yasada geçen “kamu barışını bozmaya elverişli şekilde” anlatımından, eylemin nesnel olarak kamu barışını bozmaya elverişli olması gerekmektedir. Failin yalan haber içeren açıklamaları, kamu barışının bozulmasına dair açık ve yakın tehlike oluşturmalıdır. Yargı makamınca alenen gerçeğe aykırı bilgi yayma eyleminin kamu barışını bozmaya elverişli olduğu belirlenmelidir.

Suç sayılan eylemi yapan şahsın herhangi bir nitelik, unvan veya özelliğe sahip olması gerekmez. Madde metninde “kimse” sözcüğüne yer verilmesi suçun herkes tarafından işlenebilen bir suç olduğunu gösterir.

Kastla işlenebilen bir suç olarak düzenlenmiştir. Madde metninin başında yer alan; “Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle” sözcüğünden açıkça anlaşılacağı gibi failde aranacak kast özel kasttır, yani icra edilen fiilin yalnızca halk arasında endişe, korku veya panik hallerinden birisini oluşturulması için yapılması gerekmektedir. Failde halk arasında endişe, korku veya panik oluşturmak saikinin bulunmadığı bir durumda, fail halka yönelik olarak gerçeğe aykırı bilgiyi alenen yaysa dahi, ilgili suç tipinden cezalandırılması mümkün olmayacaktır. Bu sebeple, bu suç tipinin oluşabilmesi için genel kastın yeterli olmadığı ve saikin aranacağı anlaşılmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 13.10.2022 tarihinde kabul edilen 7418 sayılı Basın Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Yapılmasına Dair Kanun Adı geçen bu kanunun 29. Maddesi ile 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’na 217’nci maddesinden sonra gelmek üzere 217/A maddesi adı altında "halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçu" düzenlenmiştir. Türk Ceza Kanununun 217. Maddesine nesne ve olayların sebep-sonuç ilişkisi içinde geriye doğru sonsuza kadar sürüp gitmesi anlamında bir süreç eklenmiştir. Sözlükte “bir şeyin parçalarını zincir gibi birbirine eklemek”, “kesintiye uğramadan ardı ardına devam etmek” anlamındaki bu süreç teselsül kelimesi ile ifade edilmiştir.

217/ a maddesi ile ihdas edilen suçun tanımı:

(1) Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

(2) Fail, suçu gerçek kimliğini gizleyerek veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlemesi hâlinde, birinci fıkraya göre verilen ceza yarı oranında artırılır.”

Halkı bilgiyi alenen yayma suçunun genel ve madde gerekçesinde özetle şu görüşler yer almıştır:

a- Düşünceyi açıklama özgürlüğü.

- b- Çoğulcu demokrasi ve hukuk devleti ilkeleri demokratik devletin vazgeçilmez unsurlarıdır.
- c- Bu ilkelerin başarı ile uygulanması demokrasinin gelişmesine büyük katkıda bulunmaktadır.
- d- Bireylerin düşüncelerini, söz, yazı, sosyal medya ve benzeri araçlar ile dışarıya aksettirir.
- e- bireylerin düşüncelerinin oluşmasında haberlerin, bilgilerin büyük bir öneme sahip olduğunu, bireyler düşüncelerinin oluşmasına katkıda bulunan bu haberleri, bilgileri sosyal medya, haber kanalları veya basın ve yayın kuruluşları ile ya da gazete gibi araçlar ile edinmiş olduğunu,
- f- hem devlet hem de üçüncü şahıslar bireylerin ifade hürriyetine saygı göstermesi gerektiğini, devlet ifade hürriyetini koruyacak bir takım tedbirleri de alması gerektiğini,
- g- Bireylerin düşünce ve ifade özgürlüğünün büyük ölçüde kaynağı olan, oluşmasına sebep teşkil eden bilgilerin, haberlerin, yazıların ve diğer bilgi kaynaklarının doğru olması çok önemlidir. Bu bilgi ya da haberler, büyük bir çoğunlukla sosyal medyada, dijital ortamda, teknolojik ortamdan yayılmaktadır. Teknolojik ve dijital ortamda çok daha çabuk bireylere ulaşmıştır.
- h- Dijital ortamda kirli, gerçek olmayan, yanıltıcı, yanlış, dezenformasyon niteliğinde bilgi ve haberler bulunmaktadır. Bu yanıltıcı, yanlış, gerçek olmayan bilgiler, gerçek olmayan hesaplar üzerinden gerçekleşmektedir. Bu yolla bireylerin doğru bilgiye ulaşması engellenmektedir. Anlatım ve görüş bildirme özgürlüğü başkaları tarafından ele geçirilmiş olmaktadır.

Bireylere, yurttaşlara doğru ve gerçek bilginin ulaşması çok önemlidir. Bu konuda devletin gereken tedbirleri alması gerekir. Halkı, bireyleri yanıltıcı bilgiyle

aldatmak, toplumsal kirlenmeye ve siyasal yozlaşmaya neden olur. Bu yolla kamu düzenini bozanların cezalandırılması, yasanın amacıdır.

A-Korunan hukuki değer

Kamunun barışı, huzuru, kamu düzeni, düşünce ve ifade hürriyeti korunması, doğru haber alma hakkının tesisi, hukuk güvenliğinin sağlanması ve dezenformasyon ile mücadele korunan hukuki değerdir.

B-Suçun tipiklik unsuru

Amaç, sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmaktır. Ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayılması tipiklik unsuru oluşturur.

C-Suçun maddi unsuru

Maddi unsuru oluşturan, maddi unsur kapsamında kalan unsurları da anlam açısından değerlendirmek gerekir. Maddi unsuru oluşturan alt unsurlar şunlardır:

- 1-Eylem
- 2-Sonuç
- 3-Eylemi yapan(fail)
- 4-Mağdur
- 5-Konu
- 6-Suçun nitelikli unsuru

1-Eylem: Bu suçun hareket unsuru, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilginin alenen yayılmasıdır. Eylem unsurunun kamu barışını bozmaya elverişli etki ve güçte olması gerekir.

2-Sonuç: Bu eylemin sonucunda,
-Kamu barışının ve düzeninin bozulması,
-Genel sağlıkla ilgili gerçeğe aykırı bir bilginin alenen yayılması,
-Ülkenin iç ve dış güvenliğinin açık ve yakın tehlike ile karşılaşması, olguları ortaya çıkar.

Bu suç kanunun gerekçesinde de ifade edildiği üzere, somut tehlike suçudur. “Hâkim somut uyuşmazlıkta söz konusu eylemin suç konusu üzerinde somut bir tehlike yaratmış olup olmadığı hususunu araştıracaktır.”

3-Eylemi yapan (Fail): Bu suçun eylem yapıcısı, sanığı herkes olabilir. Zira, kanun maddesinde bu konuda herhangi bir sınırlandırma yoluna gitmemiştir.

4-Mağdur: Bu suçun mağduru, kamudur. Diğer bir ifade ile bu suçun mağduru, toplumu oluşturan yurttaşlardır.

5-Konu: Bu suçun konusu, kamu barışı ve kamu düzenidir.

6-Suçun Nitelikli Unsuru: Suç eylemini yapan, bu suçu gerçek kimliğini gizleyerek veya bir örgütün faaliyeti çerçevesinde yapmışsa, verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

D-Suçun Manevi Unsuru

Bu suç özel kast ile işlenebilen bir suçtur. Fail bu suçu özel bir saikle işlemesi gerekmektedir. Diğer bir ifade ile bu suç doğrudan kast ile işlenemez yani suçun kanuni tanımında yer alan maddi ve manevi unsurların bilerek ve isteyerek işlenmesi halinde bu suç oluşmaz. Ayrıca fail sırf halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla(saikiyle) hareket etmesi gerekir. Doktrinde hâkim görüşe göre, özel kastla işlenebilen suçlar olası kast ile işlenemez. Bu sebeple bu suç olası kast ile işlenmeye elverişli değildir. Aynı zamanda yasa koyucu bu suçun taksirli halini düzenlemediği için manevi unsur olarak bu suç taksir ile işlenmeye elverişli değildir.

Suçun Özel Görünüş Halleri

1. Teşebbüs: Bu suç teşebbüse elverişli değildir. Neticesi harekete bitişik bir suçtur. Yani hareketin gerçekleşmesi ile suç tamamlandığı için teşebbüse elverişli değildir.

2. İştirak: Bu suç TCK da yer alan iştirakin (müşterek fail, azmettiren, yardım eden, dolaylı fail) her türlü ile işlenmesi mümkündür.

3. İçtima: Bu suç bileşik suç değildir. Ayrıca TCK m. 43 ayrıca her somut olayı özelinde tartışılması gerekir. Ve yine TCK m.44 kapsamında suç failinin yapmış olduğu eylem aynı anda iki ayrı suçun oluşmasına sebebiyet verebilir. Örneğin bir kişinin yazmış olduğu yazı veya sosyal medya üzerinden yapmış olduğu bir paylaşım hem TCK m. 217/a da yer alan halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçunu hem de hakaret (TCK m. 125), tehdit (TCK m. 106), Cumhurbaşkanına Hakaret (TCK m. 299), Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşığılama (TCK m. 216) veya Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit gibi (TCK m. 213) suçların oluşmasına sebep olabilecektir. Dediğimiz gibi içtima durumunu her somut olay özelinde değerlendirmekte fayda vardır.

Suçun Soruşturma Usulü: Bu suç resen soruşturulan bir suçtur. Diğer bir ifade ile şikâyete bağlı bir suç değildir.

Anayasa aykırılık konusu:

“Anayasa mahkemesi gerek norm denetimlerinde (soyut norm, somut norm denetimi) gerekse bireysel başvurularına dair kararlarında bir kanun hükmünün ya da kamu gücünün, bireylerin anayasa da muhafaza altına almış olduğu temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edip etmediği noktasında 3 temel ilke üzerinde değerlendirme yapmaktadır.” Bu ilkeler sırasıyla, kanunilik ilkesi, meşru amaç ilkesi, ölçülülük ilkesidir.

TBMM genel kurulunca 13.10.2022 tarihinde kabul edilerek kanunlaşan 7418 sayılı yasanın 29. Maddesinin (Türk Ceza Kanununun 217/A maddesi) anayasaya aykırı olup olmadığı yönünden incelenmesi:

1-) Kanunilik ilkesi açısından: Anayasamızda ve tarafı bulunduğumuz milletlerarası antlaşmalar ile koruma altına alınan temel hak ve hürriyetler ancak kanun ile sınırlanabilir. Diğer bir ifade ile kanundan daha aşağı basamakta bulunan düzenlemeler ile bu kapsamdaki cumhurbaşkanı kararnamesi, yürürlükte bulunan tüzük, yönetmelik, genelge, tebliğ gibi yasal mevzuatlar ile temel hak ve hürriyetler sınırlanamaz. Aksi halde kanunilik ölçütü bunun sonucu olarak da temel hak ve hürriyetler ihlal edilmiş olur. Temel hak ve hürriyetler ancak kanun ile sınırlanabilir. Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması için bir yasal düzenleme yapılması

zorunludur. Ancak yasa tam anlamı ile yeterli olabilmesi için bu kanun açık, anlaşılır, net, belirli, uygulanabilir olacaktır. Açık, keyfi uygulamalara yer vermeyecek, bireylerin hukuki güvenlik ilkesini zedelemeyecek ve öngörülebilir nitelikte bir kanunun olması anayasal zorunluluktur.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir hukuk devletidir. (AY m. 2, 5, 125 vd.). Hukuk devleti gereğince devletin yapmış olduğu her işlem ve eylem:

- Belirli, açık, net, uygulanabilir olmalıdır.

- Öngörülebilir olmalıdır.

-Açık anlaşılabilir, kavramların anlamları açık ve kesin olmalıdır.

-Keyfi uygulamalara engel olunmalı, fırsat verilmemelidir.

-Devlet bireylere ihmal etmeden ve eksik işlem yapmadan hukuki güvenlik sağlamalıdır.

Zira bu hususu Anayasa Mahkemesi bir kararında şu şekilde hüküm altına almıştır: “Anayasa’nın 2.maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri “belirliliktir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir.

Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.” TBMM Genel Kurulunca 13.10.2022 tarihinde kabul edilen 7418 sayılı Basın Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Yapılmasına Dair Kanununun 29. Maddesi ile Türk Ceza Kanuna yeni 217. Maddeden sonra gelen 217/ A maddesi Anayasa Mahkemesinin belirtmiş olduğu kanunilik ölçütü ile bağdaşmamaktadır.

217/A maddesi birçok belirsizlikleri kapsamaktadır. Adı geçen maddede “ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi” kuralı yazılıdır. Gerçeğe aykırı bir bilginin tespiti hangi ölçütlere göre, kim tarafından yapılacağı açık ve belirli değildir.

Kanun maddesi bu haliyle uygulamada birçok sorunları ve açık keyfiliği beraberinde getirebilir. Yine adı geçen kanun maddesinde “Sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle” suçun işlenmesini şart koşturmuştur. Her ne kadar kanun maddesine bu şekilde bir anlatım konulmuş ise de bu durumun yani suç failinin sırf halk arasında korku veya panik yaratmak amacıyla hareket edip etmediğinin tespiti çok zordur. Zira, insanların dışarıya aksettirmiş olduğu beyanlarının, davranışlarının arkasındaki temel amacı (saiki) kendisinden başka bir kişinin bilmesi mümkün değildir. Aynı şekilde mahkemeler niyet okuyuculuğu da yapamayacağına göre dosyaya yansıyan deliller kapsamında suç failinin saikini çözmeye çalışacaktır. Ancak bu durum da sakıncalıdır. Suç faili, kendisini bu nitelikteki saikle hareket etmedim dediği takdirde bunun aksinin ispatı çokta mümkün görünmemektedir.

Kanun maddesine konulan bu anlatım nedeni ile önemli hukuki sorunlar doğacaktır. Bu açıklamalar ışığında TBMM genel kurulunca kabul edilen 7418 sayılı yasanın 29. maddesinde yer alan haklı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçunun birtakım unsurları belirsiz, muğlak ve müphemdir.

Uygulamada sıkıntılar yaratabilecek niteliktedir. Yasanın uygulamasında vatandaş muhtemel sonuçları öngöremeyecektir. Bu nedenle de açık keyfiliğe sebep olacaktır.

Olağan hukuk dönemlerinde temel hak ve özgürlüklerin sınırları veya kurallarını içeren Anayasamızın 13. maddesinde yer alan gerçek anlamda yasa ile sınırlandırma kuralına uygun düşmemektedir.

TCK m. 217/A maddesi kanunilik ölçütünden yoksundur. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kararlarında ya da norm denetimine dair iptal kararlarında bir kural ya da ihlale sebep olan eylem veya işlem kanunilik ilkesinin şartlarını sağlamadığı takdirde diğer iki ilke kapsamında herhangi bir değerlendirme yapmaksızın kanunilik ölçütü

yokluğu nedeniyle doğrudan doğruya duruma göre ya kuralın iptaline kararı vermekte ya da hak ihlali kararı vermektedir.

Meşru Amaç ölçütü:

Temel hak ve hürriyetler ancak meşru bir amaç için; bu kapsamda kamu yararı için sınırlandırılabilir. Temel hak ve hürriyetler kamu idareleri tarafından keyfî surette kamu yararı olmaksızın sınırlandıramaz.

Bu kanun, ifade ve düşünce hürriyetini korumak, geliştirmek, ifade ve düşünce hürriyeti ile haber alma hürriyetini korumak adına dezenformasyon, kirli ve gerçek olmayan bilgiler ile mücadele gibi amaçlarla çıkarılmış bulunmaktadır. Bu açıklamalar ışığında TCK m. 217/a maddesi uyarınca halka yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suç meşru bir amaç yani kamu yararı amacı için çıkarılmıştır.

Ölçölülük İlkesi:

Ölçölülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır.

Elverişlilik:

Öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını anlatır.

Gereklilik:

Ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını anlatan bir uygulama ilkesidir.

Orantılılık:

Bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56,

11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).Anayasa mahkemesinin bu kararlarında çok detaylı bir şekilde belirttiği üzere, kamu idareleri tarafından getirilen sınırlamalar ölçülü olması gerekmektedir. Çok iyi bilindiği üzere, Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz (AY m. 25) Aynı şekilde, Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir (AY m.26/1).

TCK 217. MADDENİN ANAYASADA YAZILI YASAL DÜZENLEME İLKELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

TCK.217/A maddesi en çok basın emekçilerini ilgilendirmektedir. Meslek çalışmaları hem de kişisel yaşamları bu maddeyle sorunlu bir sürece girmiştir. Bu sorunlu sürece TCK 217/A maddesindeki bazı kavramlar yasal düzenleme ilkelerine aykırıdır. Yasal düzenlemenin bu ilkelere uyulmadan yapıldığı görülmektedir.

217/A açısından inceleme konumuz olan ilkeler şunlardır:

- 1-ÖNGÖRÜLEBİLİRLİK İLKESİ
- 2-HUKUKİ GÜVENLİK İLKESİ
- 3-BELİRLİLİK İLKESİ
- 4- GERÇEĞE AYKIRI BİLGİ
- 5-HUKUK DEVLETİ İLKESİ
- 6-BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜ SINIRLANDIRILMASI
- 7-ADİL YARGILANMA HAKKI
- 8- HUKUK KURALLARI VE KAVRAMLARI
- 9-KANUNİLİK İLKESİ
- 10- MEŞRU BEKLENTİ İLKESİ

Bu ilkelerin açıklanması aşağıda yazılmıştır:

1-Öngörülebilirlik ilkesi:

Öngörülebilirlik kişinin kendisi ile ilgili yasal düzenlemeleri önceden bilmesidir. Öngörülebilirlik ilkesi, hukuk devleti olma ilkesinin bir unsurudur. Hukuk devleti ilkesinin temel kavramlarından biridir. Aynı zamanda hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin de temel unsurudur.

Öngörülebilirlik ilkesi, hukuki güvenlik ilkesi, belirlilik ilkesi hep birlikte hukuk devletini oluşturan temel ilke ve kavramlarıdır.

Öngörülebilirlik ilkesi, kişilerin kendileri ile ilgili yasal düzenlemeleri ve bunların sonuçlarını önceden bilmeleri için gerekli açıklık ve somutluk KOŞULLARINI SAĞLAR. Bu kavram ve ilkelerin getirdiği UYGULAMALAR ve yorumlar kişilere her türlü faaliyetlerini hukuki güvenlik içinde yapabilecekleri bir toplumsal ortam sağlar.

Hukuka uygun olma ölçüsü öngörülebilirlik ilkesinin uygulama yöntemini de gösterir. Anayasa mahkemesi ve AİHM kararlarında “hukuka uygun olma” kuralının bütün hukuka uygulanmasını hukuk devleti ilkesi gereği zorunlu sayar.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yasa kavramını çok geniş yorumlamıştır. Kanunlar, idarenin düzenleyici işlemleri ve en önemlisi emsal kararlar bu çerçevede değerlendirilmiştir.

Öngörülebilirlik ilkesinin gerçekleşebilmesi için Hukuk kurallarındaki dil açık ve anlaşılır olmalıdır. Yurttaşlar yasaları kolayca anlayabilmelidir. Daha karmaşık ilişkilerde bir uzmandan da görüş alınabilir.

Sonuç olarak, yasalar bilinmiyorsa keyfi düzenlemeler yapılmışsa, yasalar anlaşılamiyorsa orda hukuk devletinden ve demokrasiden söz edemeyiz.

2-Hukuki güvenlik ilkesi:

“Anayasa’nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri “hukuk güvenliği” ilkesidir.” Hukuk güvenliği kavramı, kişilerin kendileri ile ilgili hukuk kurallarını öngörebilmelerini, kanunların geriye yürümezliğini, kıyas yasağını işaret eder. “ ANAYASA Madde 2 – Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine

bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

Buna göre ve Anayasa Mahkemesi kararında da ifade edildiği gibi, hukuk devletinin unsurlarından olan “hukuki güvenlik” ilkesi gereği devlet faaliyetlerinin önceden tahmin edilebilir, öngörülebilir olması gerekmekte olup, takdir yetkisini zorlayan ve keyfiliğe yol açacak kurallara yer vermemelidir. “Belirlilik” ilkesinin gereği ise, maddi hukuk ve usul kurallarının önceden öngörülebilir bir açıklıkta ve kişilerin haklı beklentilerini bariz şekilde berteraf etmeyecek düzenlemeler yapılmasını gerektirir. Aksi takdirde, verilen yetkilerin sınırlan belirsiz olup takdir keyfiliğe dönüşmesine neden olur ve yasanın verdiği ucu açık yetki kullanımıyla tesis edilen işlemlerin hukuki denetimi de yasa engeli sebebiyle gereği gibi yapılamaz.

Hukuk ngrlebilirlik, bireylerin hukukun gerektirdiği HUKUK EYLEM VE İŐLEMLER önceden bilmelerini ve buna göre davranışlarını düzenlemelerini sağlar. Geleceğin kestirilebilir olması, hukuksal işlemlerde tesadüf ve keyfiliğin önlenmesi, hukuki güvenlik ilkesi kapsamında olan belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesi ile sağlanır.

Anayasa Mahkemesi AİHM kararlarına da atıf yaparak hukuki güvenlik ilkesini, Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan adil yargılanma hakkı kapsamında mevcut bir ilke olarak kabul etmiştir. Dolayısıyla ngrlebilirlik ilkesi adil yargılanma hakkının da kapsamına dahil edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi HUKUK GÜVENLİĞİ ŞÖYLE TANIMLAMIŐTIR: “hukuki güvenlik ilkesi”; “(...) bir kanuni düzenlemenin bireylerin davranışını ona göre düzenleyebileceği kadar kesinlik içermesi, kişinin gerektiği takdirde hukuki yardım almak suretiyle, kanunun düzenlediği alanda belli bir eylem nedeniyle ortaya çıkacak sonuçları makul düzeyde öngörmesi ”dir.

“Hukuk devletinde devlet, hukuk güvenliğini sağlamakla yükümlüdür.” Bu ilke hukuk devleti olmanın temel koşuludur. Hukuk devleti varsa o ülkede hukuk güvenliği de vardır diyebiliriz. Demokrasi gerçekte vatandaşın hukuk güvenliğinin sağlanması demektir.

Hukuk devleti ve onun temeli olan hukuk güvenliği yoksa o ÷lkede demokrasi de yok demektir. B÷yle durumlarda siyasi iktidar diktat÷rlerce her zaman gasp edilir. İktidar, zorbalarin eline geçer. Vatandaşlar kendi ÷lkelerinde esir d÷şerler. Hukuk da buyruğa d÷nüşür.

Hukuki güvenlik ilkesinin uygulama ilkeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1-Devlet faaliyetleri, önceden öngörülebilir, tahmin edilebilir olmalıdır.

2- Devlet faaliyeti, önceden hukuk kurallarıyla düzenlenmiştir.

3- Hukuk düzeninde mümkün olduğunca devamlılık olmalıdır. Yargıya ve yasalara güven ve genel kabul sürüp gitmelidir. Hukuki kararlılık yerleşme ve toplum içinde kökleşme, kurumlaşma yurttaşların ve devletin ortak amacı olmalıdır.

4- İdarenin tek yanlı işlem yapma üstünlüğüne karşı, güvence niteliğindeki kurullarla (bireylere katılma, dinleme ve savunma hakkı gibi haklar tanınarak) birey ile idare arasında denge sağlanmalıdır.

5- İdare, bireyin haklı beklentilerine uygun davranmalıdır.

6- Yasal düzenlemelerde hukuka ve devlete olan güveni zedeleyici hususlardan kaçınılmalıdır.

7- Devlet kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirilebilmesi için hukuk güvenliğinin sağlandığı bir hukuk devleti yaratmalıdır.

3-BELİRLİLİK İLKESİ:

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri de "belirlilik ilkesidir". Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin, hem kişiler hem de kamu görevlileri için herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması anayasal zorunluluktur. Yine Anayasanın 2 maddesindeki ilkeler gereği yani Kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu bir takım hukuki önlemler alınması kurullar konulması kamu yararını

yakından ilgilendiren anayasal bir görevdir. Bu ilkelere aykırı düzenlenen hukuk kuralları için anayasa mahkemesi tarafından iptal kararı verilebilir.

Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılıdır. Birey, belirli bir kesinlik içinde, önüne gelen hukuk kurallarının açık ve anlaşılır olması durumunda içinde bulunduğu olguların hukuki sonucunu anlayabilir. Bundan hukuki sonuçlar çıkarabilir. Birey hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini, kanundan öğrenebilir. Birey, ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörüp, davranışlarını düzenleyebilir. Anayasa Mahkemesi, kararı'nda hukuk devletinin temel ilkelerinden biri olan "belirlilik" ilkesini, "Belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların İdare'ye hangi müdahale yetkisi doğurduğunu, Kanun'dan öğrenebilme imkânına sahip olmak" şeklinde tanımlamaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "belirlilik"tir. Bu ilkeye göre, kanun düzenlemelerinin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir tereddüde ve şüpheye yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması anayasanın ikinci maddesi gereği zorunludur. Ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu tedbirler içermesi de gereklidir.

Hukuksal güvenlik ilkesinin temelini oluşturan kavram BELİRLİLİK İLKESİDİR.

"Belirlilik İlkesi" hukuk kurallarının hem kişiler hem de idare yönünden açık, belli ve kesin olmasını, kolay anlaşılmasını zorunlu ve gerekli kılar. Belirlilik ilkesi, ilgili kişilerin yasa kuralını okuyarak içinde bulunulan koşullarda yapılan bir hukuki işlemin ne anlama geldiğini, ne tür sonuçlar doğurabileceğini öngörebilmeleridir.

Ezcümle "Belirlilik ilkesi" yani kanunilik ilkesinin bu alt unsuru hem ceza hukuku hem de anayasa hukuku bağlamında hayati önemi haiz, vazgeçilemez bir ilke olarak karşımıza çıkmaktadır. Bahsettiğimiz gibi Anayasa Mahkemesi de kararlarında belirlilik ilkesine sıklıkla vurgulama yapmaktadır ve gerek Türk Ceza Kanunu'na, gerek özel ceza kanunlarımıza baktığımızda Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen, iptal gerekçesi olarak en sık başvurulmuş ilkelere birisi belirlilik ilkesi, kanunilik ilkesidir. Bunu önemle vurgulamak gereklidir.

Belirlilik ilkesi, “suç tanımları ile bunların hukuki sonuçlarının, çok genişletebilir kavramlardan kaçınılarak mümkün olabildiğince net bir biçimde ifade edilmesini ve ceza miktarlarına ilişkin alt-üst sınırları arasındaki aralığın aşırı biçimde açık olmamasını gerektirmektedir.”

Belirlilik ilkesi aynı zamanda kanunilik ilkesi bağlamında ceza hukukunun güvence fonksiyonunun yerine getirilmesini sağlamaktadır. Zira suçun tanımının yasada açıkça gösterilmemesi, işleyeceği fiilin suç teşkil edip etmediğini bilemeyen bireyi kuşku içinde bırakır. Bu durum birey özgürlüğünü tehlikeye düşürecektir.

[TCK'nın 2. maddesinin 2. fıkrası](#)nda yer alan “*Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz...*” şeklindeki ifade ile belirlilik ilkesi ceza kanunumuzda kendisine yer bulmuştur. Söz konusu düzenleme ile birlikte kanun koyucu suç sayılacak olan fiilin “açıkça” kaleme alınması gerektiğini hüküm altına almıştır.

Söz konusu hüküm uyarınca, kanun koyucu bu belirliliği kanun ile tesis edecektir. Nitekim [Anayasa'nın 38. maddesinin 1. fıkrası](#)nda; işlendiği zamanın kanununa göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimsenin cezalandırılmayacağı, [3.fıkrası](#)nda ise ceza ve güvenlik tedbirlerinin ancak kanunla konulacağı belirtilmiştir. Kanun çıkarma yetkisi [Anayasa'nın 7. maddesi](#) uyarınca TBMM'ye aittir. “Bu bakımdan belirlilik ilkesi aslında, kanun koyucunun cezasını düzenlediği bir davranışın koşullarını idari makamlara bırakmak suretiyle, “beyaz hüküm” veya “açık ceza normu” niteliğinde düzenlemeler yapmasına da engel olmaktadır.”

Kanun koyucunun yükümlülüğü, hangi fiillerin suç teşkil ettiğini belirlemek ile sona ermemektedir. Kanun koyucu suç olarak düzenlemek istediği davranışı ve karşılığında öngörülecek yaptırımını tespit etmek için hazırladığı metni, belirli, başka bir anlama gelemeyecek şekilde ve açık olarak kaleme almak ile yükümlüdür. Zira kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. ([TCK m. 2/1](#)) Bu sebeple kanun metinleri düzenlenirken farklı anlama gelen muğlak veya geniş anlamlı terimlerden kaçınılmalıdır.

Kanunlarda kullanılan sözcükler, her zaman tek bir anlama gelmediğine göre, mutlak bir belirlilik hiçbir zaman tesis edilemeyecektir. Bu sebeplerle kanunların yorumlanması bir zorunluluktur. Ancak yorum faaliyeti, kanunilik ilkesini zedelemeyecek şekilde yapılır.

Yukarıda detaylarıyla izah edildiği üzere, kanun hazırlanırken farklı anlamlara gelen, muğlak veya geniş anlamli terimlerden kaçınılması gerekir. Ayriyeten suç olarak düzenlenen fiile karşılık öngörülen yaptırım da madde metninde alt ve üst sınırı dahil olmak üzere açık olarak ifade edilmelidir. Bu şekildeki bir düzenleme ceza hukukunun güvence fonksiyonunun yerine getirilmesini sağlayacak, birey özgürlüklerini teminat altına alacaktır.

Belirli ilkesi bakımından yaptırımın alt ve üst sınırları arasındaki farkın makul bir seviyede olması aranmaktadır. Zira, suça ilişkin yaptırımın alt ve üst sınırlarının arasındaki farkın yüksek olması neticesinde hakimin takdir yetkisi ciddi manada genişlemiş olur. Bu durum da kanunilik ilkesine ve bu bağlamda belirli ilkesine aykırılık oluşturur.

4- GERÇEĞE AYKIRI BİLGİ:

“Gerçek, etrafımızda algıladığımız veya algılamadığımız, var olan her şeydir. Mesela binalar, dağlar, araçlar, hayvanlar vs. gerçektir. Ancak biz bütün bunları algıladığımızda, bunun ismi gerçeklik olur. Peki neden böyle bir fark var? Çünkü biz, var olan her şeyin, algıladığımız kadarını bilebiliriz değil mi? Gerçek, bizden bağımsız olarak var olan her şeyi kapsadığı halde, gerçeklik için algılarımız gerekiyor. Yani aslında biz gerçeğin beynimiz tarafından yorumlanabildiği kadarını algılayabiliyoruz ve gerçekliği beynimiz yaratıyor.”

Hukuki gerçekçilik, soyut hukuk kurallarından ya da adalet ve ahlâk gibi fizikötesi kavramlarla değil, maddî dünyadaki gerçek ilişkilerle açıklanabilir.

Ceza yargılamasının amacı maddi gerçeğe ulaşmaktır. Maddi gerçek, yaşanan gerçeğin delillerle temsil edilmiş şeklidir. Maddi gerçeği araştırma ilkesi, hakime taraf beyanlarıyla veya dosyadaki diğer delillerle yetinmeyip kendiliğinden araştırma yapma yükümlülüğü yükler. Yargıç, maddi gerçeğe ulaşmak için her türlü delili mahkemeye getirtip tartışmalı ve değerlendirmelidir.

YARGILAMANIN AMACI GEREK CEZA OLSUN GEREK HUKUK OLSUN MADDİ GERÇEĞİ BULMAK VE HÜKMÜNÜ BU GERÇEĞİ TEMEL ALARAK KURMAKTIR.

Yargıcın maddi gerçeğe ulaşmak için her türlü delili elde etmeye çalışmasının istisnası delil yasaklarıdır. Hukuka aykırı deliller, maddi gerçeği araştırma ilkesi çerçevesinde delil araştırmanın sınırı olup hakim tarafından hükme esas alınmazlar.

GÖRÜNÜR GERÇEK NEDİR?

ÖZELLİKLE BASIN BASIN DAVALARINDA ÇOK ÖNEMLİ BİR KAVRAMDIR. GAZETECİ HABERİNİ YAPARKEN GÖRÜNÜR GERÇEĞİ HABERİNE DAYANAK ALIRSA SUÇ İŞLEEMekten KURTULUR.

GAZETECİNİN HABERİ GÖRÜNÜR GERÇEĞE UYGUNSA HABER SUÇ SAYILMAZ. BU NEDENLE GAZETECİLERİN GÖRÜNÜR GERÇEK KAVRAMINI ÇOK İYİ BİLMELERİ GEREKİR.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi BU KONUDA önemli bir karar verdi. Van 2. Asliye Hukuk Mahkemesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ahlat Meslek Yüksekokulu öğretim görevlisi Yücel İslam'la ilgili soruşturmayı haber yapan gazeteyi, kişilik haklarına saldırı oluşturduğu gerekçesiyle tazminata hükmetti. Yargıtay bu kararı bozdu. Yargıtay, yayının görünür gerçeği yansıttığını, soruşturma sonucunda davacı hakkında iddiaların doğru çıkmamasının, görünürdeki gerçekliği ortadan kaldırmayacağı görüşünde.

AİHM'nin yorumu

İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ifade özgürlüğüne ilişkin maddesi basının görev ve sorumluluklarından söz eder. AİHM'nin yorumu, basın özgürlüğünün temel olduğu, ancak basının özgürlükten yararlanırken sorumlu davranması gerektiği yönünde.

Bireylerin kişilik hakları söz konusu olduğunda, basının sorumlu davranmasının önemi artıyor. Bu durumlarda, AİHM, basının somut olgulara dayanan haberin doğruluğunu araştırması, iyi niyetli davranmasını istiyor. Ancak, bunun istisnaları var.

AİHM, somut olgular ile değer hükümleri arasında ayırım yapıyor. Somut olguların varlığı kanıtlanabilir. Değer hükümleri ise kanıtlanamaz. Bir değer hükmünün kanıtlanmasını istemek basın özgürlüğünü ihlal eder.

Değer nedir?

Değer kavramı: Değer, bir sosyal grubun veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul ve onylanan , onların ortak duygu, düşünce, amaç ve çıkarını yansıtan genelleştirilmiş temel ahlaki ilke veya inançlardır (Erdoğan, 1976: 115, Kızılcıkel ve Ejder, 1992: 99). Diğer bir tanımda ise değerler, bir kişinin veya sosyal grubun kabul ettiği standartlar, inançlar ya da moral ilkeler olarak ifade edilmektedir (Collins, 1991: 1694). Bu tanımlardan değerlerin; bireylere hayatlarında yol gösteren, hem toplumların ayırt edilmesini hem de toplumun/toplumların kaynaşmasını “sağlayan pekiştirici ve kuşatıcı” (Avcı, 2007: 21) ilkeler ve inançlar olduğu anlaşılmaktadır.

Hüküm nedir? Neyin haklı neyin haksız, neyin yanlış neyin doğru, neyin iyi , ve neyin kötü ve benzeri soru ve konularda verilen kararlara hüküm denir. Bir yargılama sonucu bu kararlar verilir. Yargı kararları, disiplin kurulu kararları, bireysel kararlar, toplumsal kararlar hükümdür...

Değer hükmü nedir.?

Değerlerin olgulara uygulanmasıdır. İyi kötü doğru yanlış gibi.

Doğruluğu araştırmak

Öte yandan, basından bir somut olgunun kanıtlanmasını ya da olayın doğruluğunu araştırmasını istemek de bazı durumlarda basın özgürlüğünün ihlaline yol açabilir. Özellikle, kamuoyunu ilgilendiren konularda, gazeteci resmi kaynaklara dayanarak bir haber yayımlamışsa, gazeteciden ayrıca haberin doğruluğunu araştırması istenemez.

Örneğin, Saygılı ve Diğerleri/ Türkiye Davasında (08.04.2008), Evrensel gazetesi, “Gözaltında Kayıp İtirafı” ve “Savcıdan Sahte Rapor” başlıklı iki yazıda, savcının sahte rapor verdiğini belirtmişti. Savcının, kişilik haklarına saldırı nedeniyle gazete aleyhine açtığı davada, gazete tazminata mahkûm olmuştu. AİHM, oy birliğiyle bu kararın basın özgürlüğünü ihlal ettiği sonucuna vardı ve Türkiye’yi tazminata mahkûm etti. AİHM kararının gerekçesi şu: Evrensel gazetesi kamuyu ilgilendiren bir konuda, bu olayla ilgili önceki AİHM kararına (İrfan Bilgin kararı) ve savcının bu konuda tanık dinleme amacıyla Türkiye’ye gelen Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Heyeti’ne verdiği ifadeye dayanıyor. Gazeteciden, ayrıca bunların doğruluğunu araştırması istenemez.

‘Görünür gerçek’

Yargıtay da bozma kararında “Yayının tümü görünür gerçeğe uygun bulunmaktadır. Soruşturmalar sonucunda, davacı hakkındaki iddiaların doğru çıkmaması, görünürdeki gerçekliği ortadan kaldırmaz ve gazetenin de haber nedeniyle sorumlu tutulmasını gerektirmez” diyor. Her iki kararda da belirtildiği gibi, gazete haberindeki olgular soruşturmaya dayanıyor. Bu olguların kanıtlanmasını istemek, basın özgürlüğüne orantısız bir sınırlama getirir. Soruşturma dosyasından ortaya çıkan “görünür gerçek” kanıtlanamıyorsa, dava açmak için yeterli olmayabilir. Ama bunun haber yapılarak halkın bilgilendirilmesi basın özgürlüğü kapsamına girer.

Yücel İslam kararı, basın özgürlüğünün sınırlarını genişleten, uluslararası standartlara uygun hale getiren bir karar. Kararda yer alan görüşlerin, Yargıtay’ın yerleşik içtihadı niteliğini kazanması, Türkiye’de basın özgürlüğünün sınırlarına açıklık kazandıracaktır.

Görünür nedir?

“Görünür; Dil bilgisi yönünden Türkçe’de sıfat olarak kullanılır.

Görünen, gözle görülebilen.

Belli, apaçık göze çarpan.

Görünür tanımı, anlamı:

Görünürde : Dıştan bakınca, görünüşe göre, ortada, meydanda.

Görünürlerde : Ortalıkta, meydanda.

Güzel bürünür çirkin görünür : "güzeller nazlı olur, çirkinler ise kendilerini beğendirmeye çalışırlar" anlamında kullanılan bir söz.

Kuzguna yavrusu şahin görünür : "herkesin kendine ait olan şey çirkin de olsa gözüne güzel görünür" anlamında kullanılan bir söz.

Apaçık : Çok açık, çok belirgin.

Belli : Bilinmedik bir yanı olmayan, malum. Beli olan. Gizli olmayan, ortada olan, anlaşılan, , zahir, aşikâr. Belirli, muayyen.

Düzenlemede dikkat çeken en önemli sorun “gerçeğe aykırı bilgi” kavramının ne anlama geldiğidir. TCK 217/A madde gerekçesinde ve basın kanunu değiştiren kanunun genel gerekçesinde; “gerçeğe aykırı bilgi” kavramının ne anlama geldiği açıklanmamıştır. Sadece “yalan”, “yanlış” veya “manipülatif içerik”, “dezenformasyon”, “uydurma içerik” gibi kavramlara yer verilmiştir. Suçun maddi unsurunu oluşturan “gerçeğe aykırı bilgi” kavramı açıklığa kavuşturulmamıştır.

“Gerçeğe aykırı bilgi” kavramı, hangi ölçütler ve ilkeler esas alınarak açıklanacak ve yorumlanacak?

“Resmi makamlarca yapılan her açıklama gerçek olamaz. Bu açıklamaları gerekçeli olarak reddeden, açıklamaların hatalı olduğunu bilimsel tespit ve/veya somut gerekçelerle ortaya koyan, TCK 217/A MAADESİ KAPSAMINA GİRMEZ. Bu hukuki eylem suç oluşturmaz.

Görünür gerçekliğe sahip, yalana dayalı tespit ve değerlendirmelerden uzak bilgilerin halkı yanılttığını veya gerçeğe aykırı olduğunu söylemek BÜYÜK BİR YALANDIR. Ve bu durum gerçeğe aykırıdır. Böyle haberlerin alenen yayılması TCK217/A maddesinin kapsamına giren suç oluşturmaz. Çünkü haberin temeli gerçektir.

Türk Ceza Kanunu’nun “Kanunun bağlayıcılığı” başlıklı 4. maddesi gereği kanunları bilmemek mazeret sayılmaz.

“Suçta ve cezada kanunilik” ilkesinin unsurlarından birisini “belirlilik” ilkesi oluşturmaktadır. “Belirlilik” ilkesi, kanunla düzenlenen suç tiplerinin herkes tarafından anlaşılabilir şekilde düzenlenmesini, suç tiplerinin düzenlendiği madde metinlerinde muğlaklık bulunmamasını sağlamaktadır.

Gerçeğin ve görünür gerçeğin tespitinde de belirlilik ilkesi önemli işlev görür. Gerçek gözlem ve deneyle belirlenir. Görünür gerçek ise ilk yansımalarıdır. İlk görünendir. Haber niteliği gerçeğin ilk görünendir. Gerçeğin daha derin boyutlarından basın sorumlu tutulamaz. Eğer görünür gerçek kavramı genişletilirse basın özgürlüğü ortadan kalkar. Basın görevini yapamaz hale gelir. Sorumluluk Gerçeğin ilk görüntüleri ile sınırlıdır.

Gerçekle görünür gerçek arasındaki farkı anlamak için bir örnekle konuya açıklık getirelim: gazeteci haberi alır. Nokta nokta nokta adresinde bir trafik kazası

olmuştur. Hızla olay yerine ulaşır. Olay yerinde bir araba parçalanmış, etrafa saçılan elbiseler bazı eşyalar görülmekte. Yerde de 3 ceset yatmaktadır. Bu görünür gerçeğin ilk aşamasıdır. Daha sonra gazeteci kaza yerindeki insanlara sorar n olmuş kaç kişi ölmüş nasıl olmuş gibi sorular yöneltir. Çeşitli cevaplar alır. Fakat o arada trafik polislerini görür onların yanına gider. Onlara sorar. Trafik kazası nasıl oldu? Ölü ve yaralı sayısı nedir? Şu andaki durum nedir? Trafik kazasına gelen meraklılar dan aldığı cevaplarla trafik polislerinden az cevapları toparlar trafik polislerin verdiği bilgileri esas alarak haberini yazar. Görünür gerçeği anlatan bu haberi gazetesine gönderir ve gazetede bunu yayımlar. Görüldüğü gibi gazeteci burada tamamen görünür gerçeğin sınırları içinde kalmıştır. Kusur araştırması yapmaz. Daha doğrusu yapamaz gerçekten olayı nasıl olmuştur onu da bilemez. Gerçekse olayın nasıl olduğu kamu görevlileri de bu aşamada bilemezler. Gerçeğe ulaşmak maddi gerçeği anlamak için bir araştırma, bilimsel araştırma süreci başlatırlar.

Basın önünde apaçık gerçek varken hiçbir delil dayanağı olmadan bazı kişilerin sorumlular arasında sayarsa bu bahaneyle insanların kişilik haklarına saldırırsa buradaki haber verme amacını ve görünür gerçekle sınırlı çalışmasını başarıyla tamamlayamaz. Burada kişilik hakları saldırıya uğrayanlar dava açarlar. Kamuoyuna doğru haber vermediği için haberin kamu yararı ilkesine aykırı davranmış olurlar. Ve yalan haber yaymış olurlar

Demek ki ilk bileceğimiz bilgi gerçekle görünür gerçek arasındaki farktır. Bu fark gazetecilerin kolaylıkla anlayıp anlatabilecek ekleri bilgiler olmalıdır. Mesleki pusulaları gerçek ve görünür gerçek bilgileri olmalıdır.

5- HUKUK DEVLETİ İLKESİ:

T.C. Anayasasının 2. maddesinde belirtilen Türkiye Cumhuriyeti Devletinin temel niteliklerinden olan 'hukuk devleti' ilkesi, vatandaşlarına hukuk güvenliğini sağlar.

Hukuk devleti ilkesinin yaşama geçirilmesini sağlayacak anyasa kuralları arasında, Anayasanın 8. Maddesi vardır. Bu maddede yürütme yetkisi ve görevinin, Anayasa ve kanunlara uygun olarak kullanılacağı ve yerine getirileceği anyasal ilkesi vardır. Anayasasının 125. maddesinde de, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu kuralına yer verilmiştir.” Anayasasının 8 ve 125. Maddeleri hukuk devletinin hukuki temellerini düzenlemiştir.

HUKUK DEVLETİNİN BİRDEN ÇOK TANIMI VARDIR: TEMEL TANIMI, FAALİYETLERİNDE HUKUK KURALLARINA BAĞLI OLAN, VATANDAŞLARINA HUKUK GÜVENLİĞİ SAĞLAYAN, YÖNETİMDE KEYFİLİĞİN EGEMEN OLMAMASINI SAĞLAYAN VE KENDİSİNİ HUKUKLA SINIRLAYAN DEVLET DEMEKTİR. Bir hukuk devletinde hukuka uymak sadece vatandaşlar için değil, devlet için de zorunludur. Anayasa Mahkemesi de hukuk devletinin tanımını birden fazla şekilde yapmıştır. Bunlardan birisi de, “yönetilenlere en güçlü, en etkin ve en kapsamlı biçimde hukuksal güvencenin sağlanması, tüm devlet organlarının eylem ve işlemlerinin hukuka uygun olması”dır. Sonuç hukuk devleti demek DEVLETİ VE TOPLUMU HUKUKLA YÖNETMEK DEMEKTİR. HEM BİREY HEM TOPLUM HEM DE TOPLUMSAL ÖRGÜTLERİN, GÖNÜLLÜ KURULUŞLARIN HUKUKLA YÖNETİLMESİDİR.

Hukuk Devletinin İlkeleri Nelerdir?

Devlet BÜTÜN EYLEM VE İŞLEMLERİNİ hukukun verdiği yetki içinde yapar. Devlet hukukun tanımladığı bir yetkisi yoksa hiçbir eylem ve işlem yapamaz. Yaptığı işlem de iptal edilir. İşlem hukuka aykırı olur.

Hukuk devleti uygulamasında Hukuk önünde eşitlik ve devletin tarafsızlığı esastır.

Temel hakların güvence altına alınması, devletin temel görevidir.

Devletin yargısal denetimi, hakim ve yargı bağımsızlığı, hukuk devletinin varlık nedeni ve temelidir.

Yeterli ve sağlıklı işleyen hak arama yollarının varlığı hukuk devletinin uygulama araçlarıdır. Bu araçlar yoksa hukuk devleti de lafta kalır.

Türkiye’de hukuk devletini zedeleyen en önemli faktör, yürütme veya yasama kuvvetini kullananların, bu kuvvetleri keyfi veya siyasi, kişisel çıkar elde etme amaçlı kullanmalarıdır. Hukuk devletini sağlamada bir kontrol ve fren mekanizması olarak işleyen yargının, bağımsızlığı da ne yazık ki keyfi meseleler uğruna yok sayılmaktadır. Ülkemizde hukuk devletini güçlendirmenin en etkili yolu devlet içerisinde keyfiliğin en aza indirilmesidir.

Bir önceki başlıkta da bahsettiğimiz gibi, hukuk devletinin en temel gereği devletin keyfi kararlarla değil, hukukla bağlı olması, faaliyetlerinde hukuk kurallarına

bağlı olmasıdır. Fakat bir devletin faaliyetlerinde hukuk kuralları ile bağlı olması tek başına yeterli değildir. Çünkü hukuk devleti ile kanun devleti farklı şeylerdir. Neredeyse her devlet zaten kendi içinde kanunlarla bağlıdır, kanunlar ile hareket eder. Önemli olan nokta, bu kanunların genele hitap eden, şahsi olmayan ve soyut olan kanunlar olmalarıdır. Diğer bir önemli nokta ise kanunların dilinin açık ve anlaşılır olması, farklı yorumlara sebep olmaması gerekmektedir. Aynı zamanda bu hukuk kuralları sık sık ve çok kolay bir biçimde değiştirilememelidir. Bu sayılanlar ile devlet kendi kendini sınırlamış olur. Bu sayede hukuki öngörülebilirlik gerçekleştirilebilecektir. Yani bireyler, bir durum karşısında nasıl bir hukuki muameleyle karşılaşacaklarını önceden bilebilecekler, buna göre hareket edebileceklerdir.

Hukuk önünde eşitlik de devletin tarafsızlığı ilkesi ile bağlantılıdır. Bir hukuk devletinden bahsedebilmek için o devletin vatandaşlarına eşit davranıyor olması gerekir. Zira bir hukuk devletinde, kanunlar soyut, kişiye yönelik olmayan, genele hitap eden kanunlar olmalıdır. Böylece hukuk önünde eşitlik sağlanabilir.

Ülkemizde, özellikle son zamanlarda, bu ilkenin ihlali korkunç boyutlara ulaşmıştır. Her ne kadar ülkemiz resmi olarak bir ideolojik görüşü benimsememiş olsa da yapılan uygulamalar tam tersini göstermektedir. Ülkemizde, vatandaşlara tek tip bir yaşam biçiminin dayatılıyor olması günden güne daha fazla hissedilmektedir. Örneğin, orantısız bir biçimde sıkılaşmaya başlayan alkol yasakları devletin belli bir kesim üzerinde baskı kurmasına ve bu da devletin tarafsızlığından yoğun bir şüphe duyulmasına neden olmaktadır. Ne yazık ki ülkemizde bu ilkenin ihlali bu kadarla da kalmamaktadır. Son yıllarda devletin ideolojik tarafsızlığını zedeleyen bir çok dava ve soruşturma başlamıştır. Bu davalar, hükümetin ideolojisini benimsemeyenleri sindirmek için sistemli bir şekilde yürütülmektedir. İşte bu olaylar tam da devlet nasıl ideolojik olarak tarafsız olmaz?" sorusuna cevap vermektedirler.

Türkiye'de hukuk devletinin gelişmesi isteniyorsa, bu uygulamalar son bulmalı ve devlet herkesin görüşüne saygı duymalı, devlet kendi ideolojisini ve tek tip bir yaşamı halkına dayatmayı bir yana bırakıp ülkesinin refahı için çalışmalı. Bu da halkın kendisini yönetecek kişileri seçerken çok dikkatli karar vermesini gerektirmektedir. Aynı zamanda, siyasiler de ülkeyi yönetirken ahlaklı hareket etmeli ve amaçları halkın refahını ve güvenliğini sağlamaktan başka hiçbir şey olmamalıdır.

“Hukuk devleti, ‘kanun devleti’ demek değildir.” Hukuk-kanun, işte karıştırılan önemli bir noktaya dikkat çekiyor, yani konulan kurallara uyulmak değil. Ama bu, konulan kurallara uyulmaması demek de değil. Gerekli ama yeterli değil, bu kavramla açıklanabilir. Yani, kanunla uyulması gerekli ama yeterli değil. Kanun adil değilse, bu kanunun değişmesine ilişkin fikirlerin biriktirdiği ve etkili olduğu bir hukuk alanı olması lazım ki, kanunun iyiye doğru, daha adil olana doğru gelişmesi mümkün olsun ve bir kanun eleştirilirken adil olmaması eleştirilebilsin, değerlendirilebilsin. Dolayısıyla bir dayanak noktası olarak hukuk, kanunun da üstünde olması gereken bir şey.

“Bir ülkede kanunların var olması o ülkenin hukuk devleti olduğunu göstermez. Anayasa Mahkemesi’nin kararlarında ‘hukuk devleti’nin tanımı şöyle yapılmaktadır: ‘Hukuk devletinin temel ögesi, tüm devlet faaliyetlerinin hukuk kurallarına uygun olmasıdır. Hukuk Devleti insan haklarına saygı gösteren ve bu hakları koruyucu, adil bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmeye kendini zorunlu sayan ve tüm faaliyetlerinde hukuka ve Anayasa’ya uyan bir devlet olması gerekir.’”

“Hukuk devleti; tüm organlarıyla hukuka bağlı, her türlü eylem ve işlemi yargı denetimine açık, yargının bağımsız ve tarafsız olduğu ve tam bir hukuk güvenliğinin sağlandığı devlettir...” Bu şekilde tanımlamış. Bu unsurdaki tanımlara bakarsak, “tüm organları ile hukuka bağlı” derken tüm organlarının üzerinde etkili olabilecek bir hukuk gölgesi olması lazım. “Her tür eylem ve işlemi yargı denetimine açık”. Yargı denetleyecek. Bu denetleyecek yargı için de bir kriter getirmiş: “Yargının bağımsız ve tarafsız olduğu”. Yargının da bağımlı olursa, taraflı olursa yargı denetiminin bir anlamı kalmayacağına böylelikle işaret ediyor ve “tam bir hukuk güvenliğinin sağlandığı”. Baştaki kapsayıcı terim olarak bunu kullanmış: Hukuk güvenliği. Temel hak ve özgürlükleri de bunun içine aldığı anlaşılıyor.

Sonra “Yasama işlemlerinin yargısal denetimi” demiş. Yani kanunların, genel kuralların hukuka uygunluğunun mutlaka denetlenmesi önemli.

“Yargı bağımsızlığı”. Bu denetleme ki hem yürütmeyi hem yasamayı denetleyebilecek bir yargı. Yani, üç erkten bahsediyoruz. Yasama, yürütme ve yargı. Bunlar üçü de aynı seviyede fakat, bu yasama ve yürütmenin yaptıkları eylemleri ve işlemleri denetleyecek kim? Yargı. İşte o yüzden yargıya, Latince, eşitler arasında önde gelen anlamında “primus inter pares” denir. Hepsi aynı ama yargı diğerlerini denetleyeceği için, eşitler arasında önde gelen. Dikkat edin, hiyerarşik üst değil, eşitler

arasında önde gelen. Dolayısıyla herkes ister istemez yargıya dikkat çekiyor, niçin? Çünkü bunu denetleyebilecek bir kapasitesi olması lazım, insan unsuru bakımından, bağımsızlığı bakımından, tarafsızlığı bakımından. Buna ilişkin değerlendirmeler lazım.

“Kanuni hâkim güvencesi”ne işaret etmiş. Kanuni hâkim güvencesi, özellikle ceza davaları bakımından önemli. Yani bir davaya özel hâkim atanmaması. Önceden belirlenmiş, hangi olaylar, hangi hâkimin önüne gelir. Dolayısıyla, bir olaya özgü hâkim atanırsa, o hâkim acaba onu mahkûm etmek veya beraat ettirmek için mi atılıyor şüphesi olur. Görünürde adalet olmaz. Hâkim, bağımsız davranacak olabilese bile. Dolayısıyla kanuni hâkim güvencesi olması lazım ki, herkes, doğal olarak önceden belirlenmiş şekilde, hangi hâkimin karşısına çıkacaksa, o hâkimin karşısına çıkacak. Buna önem vermiş. “Ceza sorumluluğunun ilkeleri”ne önem vermiş ve “hukukun genel ilkelerine bağlılığa” önem vermiş.

Temel Hakların Güvence Altına Alınması

Yine günümüze geldiğimizde görüyoruz ki anayasamızda bahsedilen temel hakların güvencesi tam olarak sağlanamamıştır. Temel özgürlüklerin belki de en önemlisi olan düşünce ve kanaat hürriyeti anayasamızda düzenlenmiş olmasına rağmen uygulamada bu özgürlüğün ne kadar gerçekleştirilebildiği tartışmalıdır. Gerçekleştirilmesi bir yana, devlet eliyle bilerek ve isteyerek ihlali söz konusudur. Bu durumun güncel bir örneğini adını sıkça duyduğumuz RTÜK cezalarında görmekteyiz. Aslında bağımsız idari bir kurum olan RTÜK'ün verdiği cezaların son derece taraflı, belli yayınlara ve görüşlere karşı olduklarını rahatlıkla anlayabiliriz.

Devletin Yargısal Denetimi, Hakim ve Yargı bağımsızlığı

Hukuk devletinin tanımında yer alan diğer bir ifade de devletin hukuk kurallarıyla bağlı olmasıdır. Hukuk devleti denilince, akılda oluşan ilk imge muhtemelen bu olmaktadır. Kısaca, devletin yargısal denetimi demek, devletin her türlü faaliyetin bu hukuk kurallarına uyup uymadığının denetlenmesi demektir.

Bu denetim ülkemizde yargı erkine bırakılmıştır. Yasama faaliyetinin denetimi Anayasa Mahkemesi tarafından, yasanın faaliyetlerinin anayasaya uygunluğu açısından yapılır. Bununla beraber, idarenin faaliyetleri ise idari yargı tarafından denetlenmektedir.

Bu başlık altında esas olarak ele alınması gereken mesele hakim ve yargı bağımsızlığıdır. Yargının bağımsız olması, bunun sonucu olarak da devletin yargısal denetiminin doğru ve işler bir şekilde gerçekleştirilebilmesi, hakimlerin bağımsız olmasına bağlıdır. Çünkü devletin yargısal denetimini gerçekleştiren yargı erki sonuç olarak hakimlerden oluşmaktadır. Yani, hukuk devletinin, devletin hukuk kurallarıyla bağlı olması ilkesi, devletin yargısal denetiminin doğru bir şekilde sağlanmasına, yargı bağımsızlığına ve dolayısıyla hakimlerin bağımsızlığına bağlıdır.

Bu konudaki en temel sorun HSYK içerisinde adalet bakanı ve müsteşarının bulunmasıdır. Hakim ve savcıların atama, tayin, yükselme, disiplin ve görevden uzaklaştırma cezaları ile ilgi kararlarını veren bu kurulun başında adalet bakanının bulunması yargı bağımsızlığını önemli ölçüde etkilediği tartışılmaz bir gerçektir. Ayrıca kurulun meslekten çıkarma cezasına ilişkin kararlar dışındaki kararlar için yargı yolunun kapalı olması da yargı mensupları, dolayısı ile yargı erki üzerinde olumsuz bir etki yaratmaktadır.

Özetle, Türkiye'de yargı bağımsızlığı yürütmenin yargı üzerindeki etkisinin sifıra indirilmesi ve bununla ilgili kanuni düzenlemelerin sıkı bir şekilde yapılması, yargı görevini yerine getiren hakim ve savcılara gereken özenin ve desteğin gösterilmesi ve hepsinden önemlisi yargı bağımsızlığına saygı duyulması ile güçlendirilebilir.

Yeterli ve Sağlıklı İşleyen Hak Arama Yolları

Daha önce de söylendiği üzere, devlet kendisini sınırlamak adına vatandaşlarına bazı temel haklar vermiş ve bunları korumayı taahhüt etmiştir. İşte hak arama yolları bu aşamada devreye girmektedir. Devlet içindeki bireyin herhangi bir hakkı ihlal edildiğinde o birey devlet içindeki hak arama yollarına başvurarak hakkı üzerindeki ihlalin giderilmesini ister. Bir hukuk devletinde hak arama yollarının yeterli ve sağlıklı olarak işlemesi önemlidir. Çünkü hukuk devletinin bireylerine tanıdığı temel hak ve özgürlüklerin aktif bir biçimde korunması ancak yeterli ve sağlıklı olarak işleyen hak arama yollarıyla olur.

6- BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SINIRLANDIRILMASI.

Anayasa Mahkemesi hakkın özünü şu şekilde tanımlıyor: “Bir hakkın veya hürriyetin kullanılmasını açıkça yasaklayıcı veya örtülü bir şekilde kullanılamaz hale koyucu veya ciddî surette güçleştirici ve amacına ulaşmasını önleyici ve etkisini ortadan kaldırıcı hükümler o hak ve hürriyetin özüne dokunur”

Sınırlama, hakkı anlamsız hale getirip ortadan kaldırırsa özüne dokunmaktadır, «belirli bir hak ve özgürlükle ilgili özün nerede baş ladığı, önceden kesinlikle belirtilemeyen ve ancak Anayasa Mahkemesi kararıyla ortaya çıkacak bir konu»dur.

Anayasa mahkemesi kararlarında “Hak ve özgürlüklerin özüne ancak, devletin varlığını tehlikeye sokan yangın ve sel felâketi gibi fevkalâde ve özel sebeplerle geçici olarak dokunulabilir» d e n m e k t e d i r .

Yargıtay daireleri incelemelerinde olaylarla ilkeler arasında bağlantı kurarak içtihat oluştururlar. Bu içtihatlar aşağıdaki olguları hak ve özgürlüğün özüne dokunmak olarak kabul etmiştir:

- a) Hak ve özgürlüğün gayesine uygun şekilde kullanılmasını son derece zorlaştırmak veya imkânsızlaştırmak.
- b) Hak ve özgürlüğü, kullanılmaz duruma düşürmek, bu amaçla kurallar koymak.
- c) Hak ve özgürlükleri açıkça yasaklamak, örtülü bir şekilde uygulanmaz kullanılamaz hale getirmek.
- d) Hak ve özgürlükleri ciddî surette güçleştirmek, amacına ulaşmasını önlemek, Hak ve özgürlüklerden faydalanmayı izin alınmasına bağlamak.
- e) Ne ifade ettiği açıkça anlaşılamayan ve her türlü yoruma elverişli bulunan terimlerle hak ve özgürlükleri sınırlamak, hak ve özgürlükleri dolaylı olarak ortadan kaldırmak.

7-ADİL YARGILANMA HAKKI

Adil yargılanma hakkı, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 6. maddesinde düzenlenmiştir. Adil yargılanma hakkı, temel ve evrensel bir haktır. Çünkü gerek bölgesel düzlemde, gerekse uluslararası alanda yapılmış birden çok Sözleşme'de düzenlenmiş bir haktır. Bu hak aynı zamanda Anayasal bir insan hakkıdır. Zira bu hak

1982 Anayasası'nın 36. madde sinde de düzenlenmiştir. (TBB Dergisi, Sayı 84, 2009 213)

Maddenin birinci paragrafında yargılamaya ilişkin genel ilkelerin bir kısmı açıkça sayılmıştır. Bu ilkeler adil yargılanma hakkının temel unsurlarıdır. Bu ilkeler; davanın; kanunla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde, makul sürede, hakkaniyete uygun (adil) ve aleni olarak görülmesidir.

6. madde, hem iç hukukta, hem de İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nde en çok başvuru konusu olma özelliğini taşıması ve sözleşme- de düzenlenen hakların en kapsamlı olması yanında, aynı zamanda bir ülkede diğer temel hak ve özgürlüklerin de teminatıdır. Sözleşme- de düzenlenen en başta işkence görmeme hakkı olmak üzere, yaşama hakkı, düşünce, ifade, din ve vicdan ve örgütlenme özgürlükleri gibi birçok hakkın korunması için olmazsa olmaz niteliği açısından Sözleşme sistemi içinde önemli bir fonksiyonu icra etmektedir.

Adil yargılanma hakkı sağlanmadan, hak ve özgürlüklerin güvence altında olduğunu söylemek mümkün değildir. Zira bir kimse hakkındaki bir suç isnadıyla mahkeme önüne çıkarıldığında bütün bir devlet gücüyle yüz yüze gelir.

Bir devlet bir kimseye bir suç isnadında bulunduğu ya da bir suça karıştığını ima ettiğinde, o kimse en başta özgürlüğünden yoksun bırakılma yahut başka yaptırımlarla karşı karşıya kalma tehlikesi altında bulunur. Hatta toplum katında da suçlu olarak görülme ve manevi bir baskı altında kalma hissine kapılabilir. İşte burada adil yargılanma hakkı, bireyin haksız yere cezalandırılmasına engel olmak bakımından temel bir koruyuculuk görevi görmektedir. Yine, adil yargılanma hakkının etkin bir şekilde güvence altına alınmadığı bir hukuk sisteminde Sözleşmede düzenlenen diğer hak ve özgürlükler soyut ve hayali bir konuma indirgenmiş olur. Bu nedenle adil yargılanma hakkı, diğer hakların ve özgürlüklerin temelini oluşturan ve onlara içerik kazandıran bir hak olarak karşımıza çıkar. Adil yargılanma hakkı, bir bakıma insan haklarının yargısal boyutunu oluşturur. Zira adil ve doğru bir 'hukuki koruma' sağlanmadan diğer insan haklarının gerçekleşeceğini, bunların güvencede olduğunu kabul etmek zordur. -TBB Dergisi, Sayı 84, 2009

Adil yargılanma hakkı ile güdülen amaç, yargılamanın adil olmasını sağlamaktır. Aynı zamanda da bu amacı, özetle adaleti temin edebilmek için farklı usullerin de benimsenmesi gerekir.

Maddenin birinci paragrafında yargılamaya ilişkin genel ilkelerin bir kısmı açıkça sayılmıştır. Adil yargılanma hakkının temel unsurları olan bu ilkeler; davanın; kanunla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde, makul sürede, hakkaniyete uygun (adil) ve aleni olarak görülmesidir.

Makul Süre Kavramı

Stögmüller - Avusturya Kararı'nda da belirtildiği gibi Mahkeme, yargılamanın makul süre içerisinde bitirilmesini istemektedir. Zira geciken adalet, adalet değildir. Adaletin etkinliği ve bireysel hakların zarara uğramasını önlemenin en esaslı yolu da budur. Altıncı madde ayrıca "adaletin etkinliğini ve inandırıcılığını zedeleyebilecek gecikmeler olmaksızın adaletin gerçekleşmesi gerekir.

Aleniyet Kavramı

Yargılamanın 'şeffaf' olması, demokratik toplumun unsurlarından olan 'adil yargılanma ilkesinin' gereğidir. Aleni olmayan bir yargılama, adil sayılamaz. Yargılamanın ilke olarak kamuya açık olması, adil yargılanma hakkı açısından dava tarafları için güvence oluşturur.

Sanık Hakları

Suçluluğu ispat edilememiş herkes masumdur (m. 6/2). Suçsuzluk karinesi ceza yargılamasının başında oldukça kuvvetli iken, yargılama ilerledikçe ve deliller kuvvetlendikçe bu karine zayıflar. Bu bağlamda sanık da kendini savunmak için bazı haklara sahiptir.

Ceza muhakemesi hukuku anlamında savunma kavramı, suç işle- diği sanılan kişinin kendisine yüklenen suçu işlemediğini veya daha az bir cezayı hak ettiğini yahut eylemin hukuk sınırları içinde kaldığı ya da yasal bazı düzenlemelerin eyleme ilişkin ceza öngörmediğini kapsar.

Yani adil olmak hukuka uygun olmanın yanında, tarafsız ve dürüst olmayı gerektir. Toplum düzenini bozucu hareketler, her toplumda ve devlette söz konusu olabilecek bir durumdur. Devlet, bu kimseleri cezalandıracak mekanizma olan yargıyı kurmuştur. Devlet suçluları adalet önünde yargılamakla, adalet önüne çıkarmakla yükümlüdür. Ancak bunun yanında devlet gerçek suçluyu bulmak ve mahkûm etmek zorundadır.

“Adil bir yargılama” için asgari koşullar:

Kişiler hakkındaki yargılamalar ancak ve ancak yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından görülebilir. 2. Davalar hakkaniyet ilkesince görülmeli ve makul bir süre içerisinde karara bağlanmalıdır. 3. İstisnaları olmak kaydıyla yargılama ve karar kesinlikle aleni olmalıdır. 4. Hakkındaki itham kesinleşinceye kadar herkes suçsuzdur. Yöneltilen suçlamaların niteliği ve sebebi en kısa zamanda ve muhatabın (şüpheli/sanık) anladığı bir dilde, detaylı olarak anlatılmalıdır. 5. Kişiye, gerek hukuk ve gerek ceza davasında veya bu konuya ilişkin izlek takibini yapmak için gerek kendisine veya savunmacısına (avukat) gerekli zaman ve kolaylığa sahip olacak bir ortam hazırlanmalıdır. 6. Eğer kişinin avukat tutmak için mali olanağı bulunmuyorsa ve adaletin selameti gerektiriyor ise, devlet ücretsiz avukat temin etmek zorundadır. 7. “Silahların Eşitliği İlkesince” tarafların tanıkları eşit olanaklar çerçevesinde sorguya çekme ve soru sorma hakları vardır.

Savunma Hakkı İle Bağlantılı Olan Haklar:

Yargıtay, bir kararında; “Çocuğun cinsel istismarı suçunda ilk kararı veren heyetin olayla ilgili kanaatinin oluştuğu, görüşünün ilk hükümlerle belirginleştiği, yeniden yargılama aşamasında ya da bu aşamaya götürecek talebin kabule değer olup olmadığına dair vereceği kararda önceki kanaat ve görüşünün etkisi altında kalabileceği, bu sebeple adil yargılama hakkının bir uzantısı olarak olaya tamamen yabancı, farklı bir heyetin yargılamanın yenilenmesi talebini incelemesi gerekir.” diyerek, tarafsız ve bağımsız mahkemede yargılanma hakkının ihlalinin adil yargılanma hakkı ihlali olduğunu belirtmiştir.

Kanun yollarına başvurma hakkı

Yargıtay bir başka kararında, sanığın üst kanun yoluna başvuru incelemesini ilk kararı veren heyetin yapmasını adil yargılanma hakkının ihlali olarak görmekte; bu hakkın uzantısı olarak olaya tamamen yabancı, farklı bir heyetin yargılamanın yenilenmesi talebini incelemesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Bir başka kararda ise, verilen hükümlerde yasa yolunun, süresinin, merciinin ve şeklinin belirtilmesi ve bu hususların karara yazılması zorunlu olduğu, somut olayda; yasa yolu bildiriminde yasa yolu başvuru süresi ve başvuru şeklinin gösterilmemiş olması, adil yargılanma hakkına açıkça aykırılık oluşturduğu belirtilmiştir.

Yakınlarından istediğine yakalandığını bildirebilme hakkı

- **İfade ve sorguda tanzim edilen tutanağı imzalamaktan imtina edebilme hakkı**
- **Soru sorma hakkı**
- **Soruşturulan veya kovuşturulan olayla sınırlı olmak üzere kendini ve yakınlarını suçlamama ve bu sonucu doğuracak beyanda bulunmaya zorlanmama hakkı**
- **Lekelenmeme hakkı**
- **Sanığa son sözünün sorulması**

İlk zamanlardan beri insan zihninin kabullenemediği husus şudur ki; her şüpheli veya sanık, suçsuzluğu ispat edilene kadar masumdur. **Masumiyet karinesi** olarak da adlandırılan bu husus, toplum ve yargısal faaliyeti yürütmekle görevli olan kişiler tarafından içselleştirilemediği için şüpheli ve sanığın sahip olduğu savunma hakkına; hukuka, yasaya, vicdana aykırı müdahaleler yapılmaktadır.

8- Hukuk kuralları ve kavramları

Devlet yetkili organları tarafından yapılan yasal düzenlemeler öngörülebilir değilse hukuka da uygun değildir. Öngörülebilirlik kavramı yukarıda ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Hukuk kurallarının kapsamı:

Hukuk kuralları kavramı aşağıdaki hukuk kurallarını kapsar:

-Kararnameleri,

-Emsal yargı kararları,

-Meslek örgütlerince çıkarılan kuralları,

-Örf ve adet kuralları gibi yazılı olmayan kurallar da hukuk kuralları kapsamına alınmıştır.

Hukuk kuralları kapsamında olan sadece kanun adı verdiğimiz hukuk kurallarını önceden bilinmesi yeterli değildir. Daha alt düzeydeki hukuk kuralları ve

emsal yargı kararları da öngörülebilir olmalıdır. İdari düzenlemeler ve bireysel idari işlemler de bu kapsamdadır.

Öngörülebilirliğin sağlanması için temel alınan diğer bir konu ise yurttaşları ilgilendiren hukuk kurallarının belirsiz kavramlara yer vermemesidir. “Okunduğunda kolayca anlaşılacak ya da bir uzman yardımı ile anlaşılabilir olacak olmasıdır. Açık olmayan, yoruma müsait, belirsiz yasal düzenlemeler öngörülebilirlik ilkesini zedelemektedir”

Hukuk kurallarının niteliği

Hukuki değerlerin kaynağı anayasadır. Bütün değerlerin gerçekle evreninden doğan “hak”dan kaynaklandığı gerçeklerden gelen hakkın unsurları olduğu diğer hak çeşitleri ve değerler bu temel hak kavramı ile bir birlik ve bütünlük olduğu tartışmasız bilimsel gerçektir. ZATEN HUKUK DEMEK, HAK BİLİMİ DEMEKTİR. HUKUKUN ÖZELLİKLE DE CEZA HUKUKUNUN GÖREVİ DEĞERLERİ KORUMAKTADIR.

Ceza hukukunun görevi nedir sorusunun doğru bir biçimde cevaplandırılması gerekir. Aslında hukukun görevi neyse ceza hukukunun görevi de odur. Hukuk devletinde hukuki değerlerin kaynağı anayasadır. Kanun koyucu dilediği gibi bir hukuki değer ortaya koyamaz.

“Kamu barışı”, korunması gereken bir hukuki değerdir. Ancak bu hukuki değer ihlali bakımından halkı kin ve düşmanlığa tahrikin somut açık ve yakın bir tehlike doğurması gerekir. Görüldüğü üzere burada kin ve düşmanlığa tahrik bakımından bunun belirli bir tehlike yaratması aranmaktadır.

Türk Ceza Kanununun 1 maddesi şöyle diyor Türk Ceza kanununun amacı kişi hak ve özgürlüklerini hukuk devletini toplum barışını korumaktır.

Hukuki değer nedir?

Değer, bir milletin sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel alanlardaki maddi ve manevi öğelerin bütünüdür ifade eder. Bu tanımdan hareketle değerler, maddi ve manevi değerler olarak sınıflandırılabilir. Kültürümüzün bazı öğeleri hem maddi hem de manevi değerleri bünyesinde barındırır.

Değerlerin bireysel yönüne güdü, karar verme, tutum, inanç, ihtiyaç gibi kavramlardan oluşmaktadır. Toplumsal anlamda değerler ise toplumca en iyi, en doğru ve en faydalı olduğu kabul edilen kavramlardır.

Birey tarafından iyice içselleştirilen değerler bireyin gelecekteki davranışını belirler. İçselleştirilen değerler, bireyin davranışlarına yön veren, onların devamlılığını ve düzenliliğini sağlayan inanç veya davranış kuralı ilkelerine dönüşür.

9. Hukuk kuralları ve kavramları

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI NELERDİR?

ADALET: Hakkın gözetilmesidir. Haklı ve haksızın ayırt edilebilmesi adalet ile sağlanmaktadır. Bu sayede herhangi bir durumun adil (adaletli) olup olmadığı ortaya çıkar.

HAK: Bireyin diğer insanların kendi hayatlarını yaşama şekline müdahale etmeden kendi yaşamına yön verme özgürlüğü olarak bilinmektedir. Ayrıca hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetkiler arasında yer almaktadır. Anayasa ile temel hak ve özgürlükler güvence içerisindedir.

ANAYASA: Devletin temel işlevini yerine getirmek için organları belirler ve görev dağılımı yapar. Ayrıca devlet – birey ve birey- birey arasındaki ilişkileri düzenleyen temel hak ve özgürlükleri koruyarak sınırlama getiren kuralları içermektedir. Yazılı bir belge olup devletin nasıl işleyeceğini belirlemeye yardımcı olan belgelerdir. Devletin temel kanunu oluştururlar.

KANUN: Anayasal hukuk düzeni içinde yetkili organlarca oluşturulan hukuk kurallarıdır. Tüzükler, ceza hükümleri ve yönetmelikler kanunlara örnek olarak verilebilir. Anayasa'nın 7. Maddesi yasa yapma yetkisinin TBMM'de bulunduğunu ve bu yetkinin devredilmeyeceğini bildirmektedir. Anayasa'nın 87. Maddesi ise TBMM'ye kanun koymak, değiştirmek, kaldırmak; Bakanlar Kuruluna da kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verir.

TÜZÜK: Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılmakta ve Cumhurbaşkanının imzasını ardından Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmektedir. Yasalarca belirlenen işlerinin nasıl yapılacağını göstermektedir. Danıştay'ın denetimi dahilinde

kurum ya da kuruluşun amaçlarını, görevlerini, izleyeceği yol ve yöntemleri belirttikleri maddeler bütünüdür.

YÖNETMELİK: Bakanlıkların ve kamu tüzel kişilerin kendi görev alanlarını alakadar eden tüzük ve kanunların uygulanması bakımından çıkmış olan hukuk kurallarıdır. Yürürlüğe girmesi için çoğu zaman Resmi Gazetede yayımlanması gerekir. Ancak yönetmeliklerin hepsi Resmi Gazetede yayımlanmamaktadır.

KANUN HÜKÜNDE KARARNAME: Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin vermiş olduğu yetki ile Bakanlar Kurulu tarafından yayımlanan ve kanun niteliği taşımakta olan kararlardır.

YARGI: Yürütmeyi denetler. Ayrıca vatandaşların yasal haklarının kanun önünde koruması için çalışan erk olarak ifade edilebilir. Hukuksal açıdan yargı; yasalara göre mahkemece yaşanan olay ya da olgunun doğuşuna etkisi olan nedenlerin dikkate alınarak değerlendirilmesi sonucu verilen karardır.

CEZA: Bir kimsenin suç işlemesi halinde mallarına, onuruna ve özgürlüğüne karşı yasaların öngörmüş olduğu yaptırımdır.

Hukukun temel kavramları çıkmış sorular sıklıkla e-öğrenme portalında yayımlanmaktadır. Hukukun temel kavramları sınavı için hazırlık yapmak için deneme sınavlarını çözebilirsiniz. Bu sayede hangi noktalarda daha fazla çalışmanız gerektiğini öğrenerek sınavlara daha iyi hazırlanmanız mümkündür.

HUKUK KURALLARININ TEMEL NİTELİKLERİ

Hukuk kuralları, tek tek somut durum, olay ve belirli kişiler için değil, benzer durum ve olayları ve de bu durumu olaylar içinde kapsayan, herkesi bağlayan kurallardır.

HUKUKUN İŞLEVİ NEDİR?

Hukukun başlıca işlevlerinden biri kişilere geleceği öngörme fırsatı ve keyfiğe karşı güvenlik sağlamasıdır. Önceden ilan edilmiş olup, herkes için geçerliliği olan bu bağlayıcı kurallar sayesinde kişiler geleceklerini öngörebilir ve planlayabilirler.

Hukuk sosyal, ekonomik ve siyasi gerçeklerden doğan amaçlara hizmet ediyormuş gibi görünse de hukukun en önemli işlevlerinden biri de hukukun sosyal,

siyasi ve ekonomik gerçekleri hukuk idaresinin ışığında mantıklı hedeflere doğru yönlendirmesidir. Hukuk yalnızca yasa anlamına gelmez hukuk tekniğinin yanı sıra hukukun ahlakının bulunduğunu bilmek, ahlakın ise adalet ve insaniyet olduğunun bilincine varılması gerekmektedir.

Hukuk toplumun ve bireyin korunması, suçlarla mücadele edilmesi gibi birçok amacı içinde barındırmaktadır. Tüm bunları amaçlarken hukukun gözetmiş olduğu hedef, amaç, adalet, insanlık ve özgürlük idaresidir. Yetki verici hukuk kuralları ise, belli veya belirsiz kişiler, olumlu veya olumsuz ödevler yüklediğinden emir unsuru içermektedir fakat bu kuralların öngördüğü emrin etki doğurabilmesi adına, yetki ya kullanılmalı ya da talepte bulunulmalıdır.

Hukuk(tüze): [Birey](#), [toplum](#) ve [devletin](#) eylemlerini , işlemlerini birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen kurallardır. Ancak bu kurallar devletin yetkili organları tarafından [anyasaya](#) uygun olarak çıkarılmıştır. Bu kuralların hukuk kuralı sayılabilmesi için [kamu](#) gücüyle desteklenmesi gerekir. Yani bu kurallara uyulmaması halinde devletin cezalandırma görevi gündeme gelir. Hukuk kuralına uymayan hukuk kuralında yazılan cezaları alırlar. Buna devlet desteği veya kamu desteği denir. Hukuk bilimdir. Kuralları değerleri hakları inceleyen bu kuralları koyan bir bilimdir.normatif bir [bilimdir](#). Ayrıca, toplumu düzen altına alan ve kişiler arası ilişkileri düzenleyen, ortak yaşamın huzur ve güven içinde akışını sağlayan, [devlet](#) tarafından yaptırımlarla güvence altına alınan kurallar bütünüdür.^[2] Hukuk, birey-toplum-devlet ilişkilerinde ortak iyilik ve ortak menfaati gözetir.

[Türk Dil Kurumuna](#) göre hukuk kelimesi, "Toplumu düzenleyen ve devletin [yaptırım](#) gücünü belirleyen [yasaların](#) bütünüdür".^[3] Bunun dışında hukukun "haklar" anlamı da vardır.

Teorik anlamı

Hukuk kuralları ve özellikleri

Hukuku diğer toplumu düzenleyici kurallar olan örf ve adetler, gelenekler ve dinlerden ayıran özellik devlet tarafından güvenceye alınmış ve cebrî yaptırımlara sahip olmasıdır. Hukuk kuralları insan davranışlarını düzenler ve bulunduğu toplumun değer yargılarını taşır. Soyutluk ve genellik özelliği sayesinde benzer nitelikteki bütün durumlarda uygulanması sağlanır.

1. Genellik: Sadece belli bir kimseye değil, aynı durumda bulunan tüm kişilere uygulanmasıdır. Hukuk Kuralları herkes için geçerlidir. Ancak istisnalar bulunabilir. Örneğin, zihinsel yeterliliği bulunmayanlara ceza verilmez.
2. Soyutluk: Hukuk kuralının belli ve tek bir olaya değil aynı özelliği gösteren tüm olaylara uygulanmasıdır.
3. Süreklilik: Bir hukuk kuralının yürürlükte kaldığı süre boyunca uygulanmasıdır. (Süreklilik, asla değiştirilemezlik anlamına gelmez. Çünkü Hukuk kuralları kanun koyucu tarafından her zaman için değiştirilebilir, hatta kaldırılabilir.) İstisnai olarak bazı kanunların süreklilik niteliği yoktur. Bu tür kanunlar belli bir süre için çıkartılır ve sadece o süre içinde uygulanırlar. Ör: Her yıl çıkartılan ve 1 yıl boyunca yürürlükte kalan bütçe kanunları.
4. Bağlayıcılık: Hukuk kurallarına uyulması gerektiği anlamına gelir.^[21]

Bağlayıcılıkta kişinin kurala uyması beklenir ve zorlamaya gerek olmadan kendisi de uyabilir. Hukuk kuralı toplumsal kabul gördükten sonra pek çok kişi zorlama olmaksızın ona uyar. Ancak Zorlayıcılıkta ise yalnızca uymayanlar zorlanırlar. (Uymama şartı vardır.)

Hukuk alanında yaptırım kamu gücü ile uygulanır. Hukuka uymayı zorlama, uymayanları cezalandırma ve uyulmadığı durumlarda ortaya çıkan zararları telafi etmek için kullanılır. Hukuk düzenini sağlamayı ve korumayı amaçlayan yaptırımlar yine hukuk düzeninin öngördüğü şekilde yerine getirilir.

Hukukun unsurları:

Hukukun öğeleri (unsurları) üç tanedir: 1) Kural, 2) Yaptırım, 3) Devlet. (Bunlar olmadan hukuk olamaz.)

Hukukun işlevleri

Hukuk başlıca iki işlevi yerine getirir: 1. Düzeni sağlar, 2. [Adaleti](#) tesis eder.

9-Kanunilik ilkesi.

Öngörülebilirlik ilkesi bireyin hangi hukuk kuralları ile bağılı olduğunu ve devletin müdahalesinin sınırlarını bilmesi sonucunu doğurur. Ancak hukuk kurallarının ne olduğunu iyi bilmemiz gerekir. Hukuk kurallarının ne olduğunu iyi bilmek ve anlayabilmek için bu konuyu ayrıntılı incelememiz gerekir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarda hukuk kelimesinin biçimsel değil değil aynı zamanda olgu boyutunun da olduğunu belirtmiştir. Mahkeme hukuk kavramının içinde, yasalardan daha alt düzeydeki kararnameleri ve parlamento tarafından kendilerine tanınan bağımsız kural koyma yetkilerine dayanarak meslek örgütlerince çıkarılan kuralları da kapsayan yazılı hukuk hatta örf ve adet kuralları gibi yazılı olmayan kuralları da dahil etmiştir. Kararlar incelendiğinde görülmektedir ki gerek anayasa mahkemesi gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, öngörülebilirlik kavramını geniş yorumlamıştır.(Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi, 65 (4) 2016: 2423-2444)

Bilindiği gibi "suçta ve cezada kanunilik ilkesi" hem Anayasa'mızda, hem ceza kanunlarında vurgulanan temel hak ve hürriyetlere ilişkin çok önemli bir maddedir. Bu madde bir taraftan bireylerin hak ve özgürlüklerini güvence altına alırken diğer taraftan "hukuki güvenlik ilkesi"ni, bireylerin serbestçe, özgürce hukuk devletinde, toplum içinde kendilerini ifade edebilmelerine imkân tanımaktadır. Bu bu ilke sayesinde ki bireyler hangi fiillerin suç oluşturduğunu ve cezasının ne olduğunu bilebilecek duruma kavuşurlar. Böylelikle, davranışlarının sınırlarını bilebilirler ve bu sınırlar dışına çıkan davranışlarının suç olduğunu bilebilecek durumda olurlar. Bu bağlamda, kanunilik ilkesinin en önemli unsurlarından birisi "kıyas yasağı" yanında "belirlilik ilkesi"dir. Yani hangi eylemin suç olarak tanımlandığının açık ve net şekilde, hiçbir tereddüde imkân bırakmayacak şekilde yazılması. Bu anlamda bakıldığında teklif metnine suçun ve cezanın belirli olması demek, suç ve suç oluşturan eylemin tanımlanmasında unsurlarının açıkça belirlenebilir olması demektir. Diğer taraftan, belirlilik ilkesi sayesinde bireyler bahsettiğimiz gibi hukuk devletinde hangi davranışların yasaklandığını hiçbir tereddüde meydan bırakmayacak şekilde bilebilecek durumda olacaktır. Kişilerin toplumsal hayatlarını, hiçbir endişeye kapılmadan maddi ve manevi varlıklarını geliştireceklerdir.bilmeleri mümkün olabilecektir.

Kanunilik ilkesi, kanunların açık, belirli olmasını ve geriye yürümemesini gerektiren yasal bir terimdir. (Ezgi AYGÜN EŞİTLİ Dr., Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Usulü Hukuku)

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 38. maddesine göre; “kim- se, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez”.

Suçların ve cezaların kanuniliği ilkesi, birey hak ve özgürlüklerinin korunmasının güvencesini teşkil etmektedir. Bu ilke sayesinde suçlar ve bu suçlar karşısında uygulanacak yaptırımlar önceden belirlenerek kişi hürriyetlerinin sınırları çizilmekte, söz konusu sınırların içinde kalan davranışlarsa serbest kalmaktadır.

Ancak kanunilik ilkesinin ceza hukukunda kabulü kolay olmamış, ilke egemen gücün keyfi uygulamalarına tepki olarak uzun yıllar içinde şekillenmiştir.

2005 yılında yürürlüğe giren [5237 sayılı TCK](#)'nın “Suçta ve cezada kanunilik ilkesi” başlıklı [2. maddesinin 3. fıkrasında](#) yer alan “Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz.^[3] Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz.” Şeklindeki ifadeyle, kıyas yasağı, Türk hukukunda ilk defa açıkça kaleme alınmıştır.

Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, bireylerin hak ve özgürlüklerinin korunmasının teminatıdır.

Kanunilik ilkesinin geçerli kabul edilmesi için aranan kıstasları temel olarak; “belirlilik ilkesi”, “kıyas yasağı ilkesi”, “geriye yürüme yasağı”, “örf ve adet hukukuna dayalı cezalandırma yasağı” ve “idarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza hukuku yaptırımını öngörme yasağı” olarak sıralayabiliriz. (TBB Dergisi 2013)

10- MEŞRU BEKLENTİ İLKESİ:

Meşru beklenti düzeyinde kazanılması beklenen davanın, yasal dayanak gösterilen Kanun hükmüyle kesin olarak reddedilmesi Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

“Diğer taraftan itiraz konusu kural Anayasa’nın 36. maddesinde garanti altına alınan adil yargılanma hakkına aykırıdır. Zira adil yargılanma hakkı gereği kişiler açtıkları davaların herhangi bir müdahale olmaksızın bağımsız ve tarafsız bir uygulama ile görülmesini isteme hakkına sahiptir. Oysa itiraz konusu kural ile devam eden davalara müdahale edilmekte ve davalı lehine belli bir avantaj sağlanmaktadır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre devam eden davalara belli bir sonucu garanti etmek adına yasa ile yapılan kamu müdahaleleri Sözleşme’nin 6. maddesinde güvenceye kavuşturulan adil yargılanma hakkını ihlal eder.”

Ayrıca ilgili kuralın yasama organınca hangi zorlayıcı kamu yararı gereğince kabul edildiği açıkça belli olmalıdır.

Hukuk Kurallarının Yorumu

Austin’in “Hukuk egemenin emridir.” ifadesinde de açıkça ortaya konulmuştur (Metin, 2002: 63-66). Bunu kısmen esneten Kelsen’e göre ise Hukuk biliminin yaptığı yorum, hukuk yaratma işlemi niteliğinde olmayıp bir hukuk normunun muhtemel anlamlarını ortaya koymaktır ki bu anlamlardan herhangi birini seçmek, hukuk düzeni tarafından hukuku uygulamakla görevlendirilen hukuksal organların yetkisi dâhilindedir (Aktaş, 2011: 5).

“Yorum, hukuka kaynak oluşturan bir metnin anlamı ve kapsamını belirlemek amacıyla girilen bir düşünsel işlem olduğuna göre, bu işlemde esas, yasakoyucunun metin ile öngörüldüğü iradenin gerçek ve asıl anlamının belirlenmesidir.”

Yorum, TCK’nun kanunilik ilkesi başlıklı [2. maddesinin son fıkrasında](#)^[31] kıyas yasağı ile birlikte düzenlenmiştir. Söz konusu kanun hükmü uyarınca kıyasa varacak derecede genişletici yorumun yani kıyasın yapılması yasaktır.

Yorum yöntemlerini sırasıyla özetlemek gerekirse;

Geliştirici yorum, kanunun ibaresine sıkı sıkı bağlı kalmayan, kuralı koyan kanun koyucunun düşüncesini araştıran bir yorum çeşididir.

“Düzeltilici yorum, yanlış veya isabetsiz olduğu düşünölen bir hukuk kuralının, anlam ve kapsamı düzeltilerek yorumlanmasıdır. Ancak kanundaki maddi hataların giderilmesinde kullanılabilir.”

Daraltıcı yorum, kanun metninde kullanılan sözlerin ifade edilmek istenen anlamı aşığı durumlarda söz konusu ifadeleri gerçek anlamına indirgemek suretiyle gerçekleştirilen yorumdur.

Genişletici yorum, kanundaki bir ifadeye ait anlamın yasa koyucunun kastetmek istediğı manadan daha dar olduğu durumlarda yapılan yorumdur.^[35] İki halde söz konusu olabilir. “Yasa metninin yazılışı, kanun koyucunun iradesine ya lafız ya da içerik bakımından uymayabilir.”

Belirlielik ilkesi gereğı olarak, Ceza hükmü taşıyan kanun hükümlerindeki kavramların, ortalama düzeyde, yani akla uygun hareket eden, ayırt etme gücüne sahip insanların anlayabileceğı nitelikte olmalıdır. Hukukçuların bile ittifak edemeyeceğı farklı değerlendirilebilecek kavramlar bulunmamalıdır.

Açıkça kanunun cezayı artıran neden olarak öngörmediğı bir durum nedeniyle cezanın artırılması kanunilik ilkesine aykırıdır.

Hukuk kuralının amacını ve kapsamını belirleyip geri kalan kavram ve eylem tanımlarını bu amaç kapsamı temelinde anlamlandırmak amaçsal yorumun temel kuralıdır. Kuralın amacı incelerken yasanın amacı, hukukun amacı, hak ve gerçek kavramları her yorumda göz önünde tutulmalıdır.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

(TCK 217/A MADESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ)

Laik, demokratik, özgürlükçü, çoğulcu, sosyal hukuk devletinin varlığını sürdürmesi, gelişmesi için olmazsa olmaz şartlar şunlardır:

- 1-Düşünce ve ifade özgürlüğü.
- 2-Düşünceyi yayma ve açıklama özgürlüğü.
- 3-Basın özgürlüğü.

Bu ilkeler yoksa yukarıda yazılanlar boş sözlerdir. Bu üç ilke yoksa demokratik devletten söz edilemez.

Bu nedenle devlet ifade ve düşünce özgürlüğü, düşünceyi açıklama ve yayma hakkı ve bunların uygulanmasına aracı olan basın özgürlüğünü korumakla görevlidir. Devlet bu özgürlüklere zorunlu ve zaruri hallerde müdahale emelidir. Başka bir seçenek varsa hiç müdahale etmemelidir.

Temel hak özgürlükler ile ilgili olarak bir sınırlandırmaya gidilecekse sınırlandırmanın zorunlu bir toplumsal ihtiyaçtan doğması gerekir. Ya da bu sınırlandırma ihtiyacının somut olgulardan kaynaklanması hukuki zorunluluktur. Sınırlandırmanın son çare olması, başka seçeneğin bulunmaması gerekecektir. Eğer bu sınırlandırma son çare değilse ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyaç sebebi gerçekleşmemiş ise sınırlandırma mümkün değildir.

Anayasa mahkemesinin ya da AİHM'İN kararlarında belirtmiş olduğu “Demokratik Bir Toplumda Gerekli Olma Ölçütünü” sağlamamış olacaktır. Aynı şekilde düşünce ve ifade özgürlüğüne, düşünceyi açıklama ve yayma hakkına, basın özgürlüğüne daha üst bir kavram olarak temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırmasında ölçülülük ilkesine uyulması açık bir hukuki zorunluluktur.

Sınırlama ile ulaşılabilecek amaca en uygun temel hak ve özgürlüklere en az oranda müdahalede bulunacak bir aracın seçilmesi gerekmektedir. Anayasa mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına göre, Demokratik bir toplumda nefret ve şiddet çağrısı olmadığı sürece ifade özgürlüğünü bağlayıcı bir ceza ile cezalandırılması ve konuda düzenlemelere gidilmesi kabul edilmez olduğunu belirtmiştir. Aksine durumda yani ifade hürriyetine sınırlandırma olarak hürriyeti bağlayıcı ceza öngörülmüş olması bireyler üzerinde caydırıcı, baskıcı, sindirici bir durum yaratacaktır. Böyle bir ortamda bireyler düşünce ve ifadelerini geliştiremeyecek ya da düşüncesini beyan etmesi durumunda hürriyetinden yoksun kalacak korkusu ile düşüncesini beyan etmeyecektir. Bu durumun sebep olduğu sonuç ise, temel hak ve hürriyetler gelişmeyecek, hatta gerileyecek ve de çoğulcu, demokratik bir toplum olmaktan uzaklaşılacaktır.

Bu açıklamalardan ışığında TCK m. 217/a 'yı değerlendirecek olursak; yasanın temelde çıkarılma gerekçesi düşünce ve ifade hürriyetini, düşünceyi yayma hakkını korumak, geliştirmek, önündeki engelleri kaldırmak, bireylerin düşünce ve ifadelerinin oluşmasına kaynaklık eden dijital ortamdaki kirli, gerçek olamayan ve dezenformasyon niteliğinde olan bilgilerin ayıklanmasını sağlamaktır.

Yasama organı yasanın belirtilen bu amaçlarını gerçekleştirmek için kendisine araç olarak doğrudan hürriyeti bağlayıcı cezayı seçmiştir. Oysa ki yasama organı öngörülen, hedeflenen amacı gerçekleştirmek için temel hak ve hürriyete daha az müdahalede bulunacak olan bir aracı seçmesi gerekirdi. Bu kapsamda yasama organı internet veya dijital bir ortamında yer alan dezenformasyon niteliğinde olan bilgilerin, verilen dijital ortamdan arındırılması, 5651 sayılı yasada yer alan tedbirlerin kapsamını ve içeriği genişletip güncelleyebilirdi ya da hürriyeti bağlayıcı bir cezaya nazaran daha hafif kalan idari yaptırım mekanizmalarını öngörebilirdi. Ancak yasama organı bunu yapmak yerine temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına araç olarak doğrudan doğruya hürriyeti bağlayıcı bir cezayı seçmiştir. Yukarıda belirttiğimiz üzere, anayasa mahkemesi ve AİHM kararlarına göre, nefret ve şiddet çağrısı olmadığı sürece devlet ifade hürriyetini, hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile sınırlandıramaz. Kaldı ki ülkemizde, şiddet ve nefret çağrıları Türk Ceza Kanunu'nda açıkça suç (TCK m. 213,214,216, 302, 304 vs.) olarak düzenlenmiş ve çeşitli yaptırımlar öngörülmüştür. Bu yüzden yasama organı TCK m. 217/a ile yeni bir suç ihdas etmesi ile düşünce ve ifade hürriyetine, düşünceyi açıklama ve yayma hakkına zorunlu bir toplumsal ihtiyaç olmaksızın ölçsüz ve orantısız bir şekilde müdahalede bulunmuştur. Netice olarak; yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı TCK m. 217/A Anayasamızın 2,5,13,25,26, 28. Maddelerine ve de tarafı olduğumuz milletlerarası antlaşmalara aykırılık teşkil etmektedir.”

TCK 217/A MADDESİ İLE DÜZENLENEN madde metninde ; “ülkenin iç ve dış güvenliği”, “kamu düzeni”, “genel sağlık” ve “kamu barışı” gibi belirli olmayan, soyut ve tespiti ile ispatı zor kavramlara yer verilmiştir. Bu kavramlarla madde metnine muğlak anlamlar yüklenmiştir. Keyfi uygulamalara yol açabilecek hale gelmiştir. Bu durumu ile Yasa öngörülebilirlik ve bilinirlik kriterlerine aykırıdır. Yasa maddesini oluşturan kavramlar belirsizdir. TCK217/A MADDESİN “suçta ve cezada kanunilik” ilkesinin unsurlarından olan “belirlilik” ilkesine aykırı olarak düzenlendiği görülmektedir.

Madde metni bu haliyle; Anayasada teminat altına alınmış yukarıda yer verdiğimiz temel hak ve hürriyetleri kullanmak konusunda kişiler tereddüde düşecektir.

Bu maddenin uygulanmasında, suç sayılan eylemi yapanın, haberin gerçek dışılığını kesin olarak bildiğinin kanıtlandığı durumlarda suçun işlendiğini kabul etmek gerekir. Ayrıca uygulanırken Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ile Anayasa Mahkemesi'nin kararları dikkate alınmalıdır.

Düzenlemenin ikinci fıkrasında yer alan cezayı ağırlaştırıcı nitelikli haller incelendiğinde, failin gerçek kimliğini gizlemek suretiyle suçu işlediği veya bu suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda birinci fıkrada öngörülen cezanın yarı oranında artırılarak tatbik edileceği düzenleme altına alınmaktadır. İkinci fıkrada yer alan “kimliği gizleme” ifadesi, uygulamada yine belirsizliklere neden olacak, sosyal medyanın bu tür suçların daha çok işlenebileceği düşünüldüğünde, zaten olağan zamanda da anonim hesap kullanan kişilerin cezalandırılabilmesi, yani aslında kimliğini gizleme kastı ile hareket etmeyen kişilerin de ağırlaştırılmış neticelere maruz kalabileceği dikkate alınmalı ve gerçek kimliği belirli olmasa da, belirlenebilir olan durumlarda bu nitelikli halin tatbik edilmemesi gerekmektedir.

“Kanun Teklifinin 30. maddesi ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun “Temyiz” başlıklı 286. maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinin altı numaralı bendinden sonra gelmek üzere “7. Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma (madde 217/A),” ifadesi eklenerek, suçun öngördüğü hapis cezası beş yılın altında olsa da, temyiz kanun yoluna başvurma imkanı tanınmaktadır. Suç yukarıda detaylı şekilde açıkladığımız üzere muğlak, “belirlilik” ilkesine aykırı ve temel hak ve hürriyetlerin özüne müdahale edecek niteliktedir. “

Yazıyı hazırlarken yararlandığım KAYNAKLAR :

Abbagnano, Nicola: (Trans. Nino Langiulli), Humanizm, The encyclopedia of philosophy, The free press, 1976 USA, (Çev. Nesrin Kale), Hümanizm, <http://dergiler.ankara.edu.tr>.

Akdoğan, Abdurrahman: Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi, Ankara 2011.

Alacakaptan, Uğur: İngiliz Ceza Hukukunda Suç ve Cezaların Kanuniliği Prensibi, Ankara 1958.

Antolisei, Francesco: Manuale di diritto penale, PG., Milano 1980, s. 51 vd.

Artuk, Mehmet Emin: “Türk Ceza Kanunu’nun Temel İlkeleri”, Hukuk ve Adalet, Eleştirel Hukuk Dergisi, S. 5, Nisan 2005.

Artuk, M. Emin/Gökçen, Ahmet/Yenidünya, A. Caner: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2007.

Beccaria, Cesare: Dei delitti e delle pene, A cura di Renato Fabietti, Milano 1973.

Bettiol, Giuseppe: Diritto penale, Padova 1978.

Bıçak, Vahit/Arslan, Zühtü: International Encyclopedia of Laws: Constitutional Law: Turkey, April 2004.

Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem: Türk Ceza Hukuku’na Giriş, İstanbul 2006.

Demirbaş, Timur: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2007.

Dönmezer Sulhi/Erman, Sahir: Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C. 1, 13. Bası, İstanbul 1997.

Gölcüklü, Feyyaz: “İdari Ceza Hukuku” ve Anlamı, İdarenin Cezai Müeyyide Tatbiki, SBFD, C. XVIII, S. 2, Ankara 1963.

Hafizoğulları, Zeki: Ceza Normu, Ankara 1996.

Hafizoğulları, Zeki: Türk Hukuk Devrimi ve Laiklik, <http://www.baskent.edu.tr>. (Hafizoğulları, Türk Hukuk Devrimi ve Laiklik)

Hafizoğulları, Zeki: Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Düzenlemeleri ve Uygulamalarına İlişkin Genel Değerlendirmeler Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 08.05.2009 (yayımlanmış bildiri).

Hafizoğulları, Zeki/Aygün Eşitli, Ezgi: Bazı Özel Ceza Kanunlarında ve Ceza İçeren Kanunlarda Yer Alan “Kamu Görevlisi Olarak Cezalandırılır” Hükmünün Anlamı,

Kapsamı ve Sınırları Meselesi, Prof. Dr. Tuğrul Arat'a Armağan, Ankara 2012, s. 629-639.

Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2011.

Hakeri, Hakan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2008.

Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2008.

Majno: Ceza Kanunu şerhi, C. 1, Ankara 1977.

Mantovani, Ferrando: Diritto penale, Padova 1979.

246 Suçların ve Cezaların Kanuniliği İlkesi

Önder, Ayhan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, C. 1, İstanbul 1991. Özgenç, İzzet: Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi, Ankara 2005.

Özgenç, İzzet: Gerekçeli Türk Ceza Kanunu, Ankara 2004.

Soyaslan, Doğan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2005. Topcuoğlu, Hamide: XX. Yüzyılda Tabii Hukuk Rönesansı, Ankara 1953. Toroslu, Nevzat: Ceza Hukuku, GK., Ankara 2011.

Ezgi Aygün Eşitli, "Suçların ve Cezaların Kanuniliği İlkesi", **TBB Dergisi**, Sayı: 104, 2013, s. 229.

Abdullah Batuhan Baytaz, [Kanunilik İlkesi Bağlamında Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Yorum](#), İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2018, s.3.

[Y. 6. CD., 2014/6565 E., 2016/4142 K., 12.05.2016 T.](#): "... Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz" hükmü uyarınca konut eklentisi sayılan bina bahçesi içinde gerçekleşen silahla yağmaya kalkışma suçunun 5237 sayılı TCK'nın 149. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendi kapsamında değerlendirilemeyeceği, konut ve eklentisinin farklı kavramlar olduğu gözardı edilerek sanık hakkında 149/1-a bendiyle uygulama yapılmasıyla yetinilmesi yerine aynı maddenin (d) bendi ile uygulama yapılarak temel cezanın fazla tayin edilmiş olması ... Bozmayı gerektirmiş..."

Dönmezer, S./Erman, S.: **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, C. 1**, İstanbul 1997, s. 17.

Eşitli, **a.g.e.**, s.226

M.E. Artuk/A. Gökçen/A. C. Yenidünya: **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Ankara 2016, s. 298

Prof.dr. ERSAN ŞEN TCK217/A madde eleştirisi.

[Anayasa Madde 38](#): "*Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez. Suç ve ceza zaman aşımı ile ceza mahkumiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır.*

Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur."

Mahmut Koca, İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 7. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 52; Hamide Zafer, **Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m.1-75**, 2. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2011, s. 54.

Koca/Üzülmez, **A.e.**, s.53.

Adem Sözüer, **Ceza Hukuku Uygulama Rehberine Giriş ve Pratik Çalışma Notu**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi, 2015, s.5

Hukuk Devrimi ve Laiklik, <http://www.baskent.edu.tr>).

Hafizoğulları, Türk Hukuk Devrimi ve Laiklik, <http://www.baskent.edu.tr>.

Akdoğan, A.: Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi, Ankara 2011, s.4. vd.

Bkz. aksi yönde Hakeri, H.: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2008, s. 35, Önder, A.: Ceza Hukuku Genel.